

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879.   Andra Kammaren.   N:o 19.

Fredagen den 7 Mars.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne Februari.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Stats-Utskottets utlåtanden N:is 7, 8, 9, 13 och 20;

Banko-Utskottets memorial N:o 6; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 2 (i samlingen N:o 9) och betänkande N:o 3 (i samlingen N:o 10).

§ 3.

Föredrogs Stats-Utskottets utlåtande N:o 11, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel.

Punkten 1.

Förelis.

Punkten 2.

Kongl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen att till aflöning, i öfverensstämmelse med den vid 1876 och 1877 årens riksdagar fastställda lönerreglering för Kongl. flottans officerare, åt 27 löjtnanter och 4 underlöjtnanter, hvilka borde i den ordning, som finnes lämplig, tillsättas för successivt upptagande å Kongl. flottans stat, icke allenast medgifva användandet af 5,467 kronor 50 öre utaf det till upprättandet af en permanent reservstat afsedda belopp 114,000 kronor,

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.*

Ang. tillökning i flottans officerspersonal. utan ock anvisa ytterligare 40,647 kronor 50 öre att ifrån reserv- och indragningsstaterna, i mån af derå uppförde officerares afgång, öfverflyttas tillika med nyss berörda mindre belopp till staten för Kongl. flottans officerscorps.

(Forts.)

I anledning af detta Kongl. Maj:ts förslag hade Utskottet uti förevarande punkt hemställt:

»att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning, må i underdånig skrifvelse anhålla, att, i den mån de nu på reserv- och indragningsstaterna uppförde officerare derifrån afgå, de derigenom uppkommande behållningar utöfver hvad som för tillämpning af 1876 års löneroglering erfordras, må tills vidare statsverket besparas.»

Efter uppläsning af nämnda hemställan anförde

Chefen för Kongl. Sjöförsvars-departementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter: I ett land, sådant som Sverige, med begränsade tillgångar måste det alltid vara af synnerlig vikt, att den personal, som för flottan uppsättes, står i nära öfverensstämmelse med hvad den befintliga materielen kräfver. Ord, sådana som dessa, eller liknande, hafva vid de flerfaldiga tillfällen, då fråga varit om ökande eller minskande af flottans personal, uttalats af såväl komitéer som af Kongl. Maj:ts rådgifvare. Om man går tillbaka till den tid, då den fartygsmateriel, som började blifva allt mer föråldrad, måste utbytas emot en annan, som förlänade bättre skydd mot dåtidens projektiler, så finner man, att vid första tillfälle, som en komité derefter fick sig uppdraget att yttra sig i fråga om organisationen af rikets sjöförsvar, denna komité framhöll, att den dåvarande officerspersonalen, utgörande 228 officerare, ansågs vara för stor för den materiel, som, efter vidtaget utbyte, kunde åstadkommas, och att personalen borde nedsättas med 25, eller till 203. När detta förslag inför Kongl. Maj:t föredrogs, hemstälde dåvarande departementschefen, att ifrågavarande personal måtte ytterligare reduceras, enär han ansåg, att åtminstone för den närmaste tiden en så talrik personal icke vore erforderlig. Han hemställde därför, att i stället för 203 officerare, såsom komitén föreslagit, deras antal borde inskränkas till 182. Berörda hemställan bifölls sedermera af Rikets Ständer; men af skäl, som på frågan icke invercade, blefvo aldrig flera än 143 officerare tillsatte på de båda då nybildade vapnen, Kongl. flottan och Kongl. skärgårdsartilleriet.

Sedan frågan derefter i början af detta decennium ånyo blifvit bragt på tal inom representationen, föreslogs från representationens sida, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida med en förändring af personalen en förening af båda vapnen kunde ega rum. Med anledning af denna Riksdagens skrifvelse tillsatte Kongl. Maj:t

åter igen en komité, som fick i uppdrag att yttra sig öfver berörda fråga. Komitéen uttalade såsom sin åsigt, att officerspersonalen icke borde inskränkas under det antal, som då fans i stat upptaget, eller 172, men föreslog tillika, att en reserv skulle bildas, och beräknade antalet officerare, som vore behöfliga för att bemanna den materiel, vi då egde jemte hvad som i närmaste framtiden kunde antagas tillkomma, till 210. När detta förslag föredrogs inför Kongl. Maj:t, ansåg dåvarande departements-chefen, att antalet officerare tills vidare kunde sättas lägre än som föreslagits, och hemställde, att den aktiva corpsen måtte inskränkas till 140 officerare, men att derjemte skulle bildas en permanent reservstat, dit en del officerare kunde förflyttas, hvarigenom hela officerspersonalen skulle komma att utgöra omkring 170. Det är denna organisation, som för närvarande gäller. År 1874 erhöll ånyo en komité i uppdrag att med anledning af de väckta förslagen om försvarets ordnande på grundvalen af allmän värnpligt inkomma med förslag, huruledes flottans personal på denna grundval bäst och rättast skulle kunna organiseras. Denna komité föreslog under dessa omständigheter, att flottans aktiva personal skulle bestämmas till 228 officerare, eller det antal, som fans, innan pansarmaterielen kom i bruk, och att derjemte skulle bibehållas den permanenta reservstaten. Då detta förslag föredrogs inför Hans Maj:t Konungen, uttalade dåvarande Chefen för Sjöförsvars-departementet eller densamme, som för närvarande bekläder embetet, att officerspersonalen under vissa förutsättningar likväl skulle kunna inskränkas till 220, under det att den permanenta reservstaten, sedan ett obligatoriskt afskedstagande blifvit stadgad och en förbättrad pensionering lagligen fastställd, skulle blifva öfverflödig.

Af hvad jag nu i korthet yttrat, torde Kammaren behaga finna, att de vexlingar i officerspersonalen, som egt rum eller föreslagits, alltid ytterst gjorts beroende af den materiel, vi haft eller ansetts under den närmare tiden komma att få, och att, der minskning varit ifrågasatt, denna föreslagits i syftemål att bereda statsverket minskning i utgifter. Hvad förhållandena nu beträffar, så hoppas jag, att Kammaren af de utredningar, som lemnats dels vid förra Riksdagen och dels vid denna, satts i tillfälle att finna, att det icke är möjligt att med den materiel, vi nu ega, draga i strid, med mindre än att åtminstone subalternofficerarnes antal ökas. För att icke Kammaren må behöfva forska, huruledes dessa subalternofficerare skola användas, skall jag anhålla att därför få redogöra, på samma gång jag erinrar Kammaren, att det antal, som Kongl. Maj:t ansett vara för den nu befintliga materielen erforderlig, belöper sig till 132. Af dessa erfordras 67 till stridsfartyg, nemligen till fyra monitörer 8, till tio pansarbåtar 10, till två korvetter och en fregatt 16, till åtta större kanonbåtar 16, till tio mindre kanonbåtar 10, och till staben 7. Vidare erfordras till skötande af minspärningarne samt af de härför nödiga batterierna, 18 subaltern-

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.*
(Forts.)

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.
(Forts.)*

officerare. Under förutsättning att Riksdagen anvisar de medel, Kongl. Maj:t begärt för minspärrningar vid Karlskrona, hafva vi nemligen för närvarande 6 minspärrningar. Vidare erfordras till minbåtar 9 subalternofficerare, till logementsfartyg, som skola förläggas vid spärrningslinierna för att inhysa den för batterierna och minspärrningarne erforderliga betjeningen, 9, samt slutligen för stationerna och öfverstyrelsen 17, och i reserv 12 subalternofficerare, eller tillsammans det antal, som nyss nämnts, 132 subalternofficerare. Då nu Kongl. Maj:t begärt att få det befintliga antalet subalternofficerare, eller 69, ökad till endast 100, så behagade Kammaren finna, att denna ökning ingalunda kan anses öfverskrida, hvad som är ytterst nödvändigt.

Skulle man härefter söka kasta en blick mot framtiden, så lärer väl ingen vilja på allvar ifrågasätta att, derest vårt sjöförsvär skall kunna vara verkligt gagnande, det skall kunna uppträda med en materiel, som fordrar mindre talrik officerspersonal än den vi nu ega; och vid sådant förhållande lärer det också vara påtagligt, att för framtiden icke heller någon fåtaligare än den, som är föreslagen, bör komma att ifrågasättas.

Innan jag afstår från ordet, torde det vara min skyldighet att inför Kammaren nämna några ord, hvarför jag ansett mig böra tillstyrka Kongl. Maj:t att till denna Riksdag göra en framställning i ifrågavarande ärende, som är något skiljaktig från den, som gjordes förra året. Under diskussionen i Kammaren förra året, rörande det då framlagda förslaget, yttrade flera talare, att de väl vore af den åsigten, att en ökning af officerspersonalen vore erforderlig, men att de ville bifalla den endast partielt för att icke binda kommande Riksdagars händer, såsom fallet blefve, om en tillökning bifölls, som först under loppet af omkring 10 år skulle kunna utföras. Några andra talare yttrade sig mot en indragning af den permanenta reservstaten, som skulle blifva en följd af ett bifall till förslaget. Vid anställd votering i Kammaren afslogs Kongl. Maj:ts förslag med 91 röster mot 79. Under sådana förhållanden ansåg jag det vara min skyldighet tillse, huruvida icke någon jemkning kunde ske i förslaget för att gå det hufvudsakligaste, som invändes mot förslaget, till mötes, och det var af sådan anledning, som jag tillstyrkte Kongl. Maj:t att vid denna riksdag framlägga förevarande förslag.

Då sålunda alla de komitéer och alla de departements-chefer, som under senare tider haft att föredraga frågorna om ökning eller minskning i flottans personal, icke vid något tillfälle framlagt ett förslag, som omfattat en mindre talrik officerspersonal, än den vi nu ega; då jag tror mig hafva visat, att den materiel, vi nu ega, fullt ut kräver den personal, som af Kongl. Maj:t till denna riksdag föreslagits, och då jag anser, att det icke kan finnas någon tänkbar möjlighet, att vi, med bibehållande af ett sjöförsvär — som, säga hvad man vill, icke kan med något annat med lika stor

värnekraft ersättas utan vida större kostnader — kunna undvara *Ang. tillökning i flottans officerspersonal.*
 det föreslagna officersantalet, så hoppas jag, att Kammaren vill nu behjerta en framställning, som är af så stor vigt för vårt sjöförsvars framtida utveckling och sålunda bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit. (Forts.)

Herr Hedin: Jag har icke begärt ordet, Herr Talman, för att framställa något yrkande, åtminstone icke i strid med Utskottets förslag, men anser Utskottets betänkande dock gifva anledning till en anmärkning, som jag nu går att framlägga.

Jag hade väntat, att Utskottet skulle på sedvanligt sätt hafva yttrat sig öfver en med denna punkt sammanhängande motion, som blifvit i ämnet väckt i Första Kammaren samt till Utskottet remitterad. Så har icke skett. Det hade likväl varit af intresse, om Utskottet upptagit de faktiska omständigheter, som i frågan förekommit i det ärende, Utskottet haft att behandla; ty det är väl bekant, att den, som studerar riksdagshistorien, företrädesvis begagnar utskottsbetänkandena såsom en förträfflig ledtråd. Stats-Utskottet har emellertid icke afgifvit utlåtande öfver den af Herr Grefve Ludvig af Ugglas väckta motionen, och detta förefaller mig besynnerligt, då Utskottet haft utrymme att omnämna den af representantens för Wifolka, Walkebo och Gullbergs häraders domsaga väckta motionen N:o 24 å första hufvudtiteln 1 gång, å andra 2 gånger, å tredje 1 gång, å fjerde 12 gånger, å femte 10 gånger, å sjette 14 gånger, å sjunde 8 gånger, summa 48 gånger, oberäknadt de gånger, den kommer att omnämnas å åttonde hufvudtiteln, derom jag naturligtvis ännu icke kan hafva mig något bekant.

Herr Fredenberg: Då denna fråga i något förändrad form förevar till behandling vid förliden riksdag, yttrade jag min fasta och innerliga öfvertygelse vara, att den hedrande avantgardesplatsen i landets försvarssystem måste tillkomma flottan, och jag hyser fortfarande samma åsigt, ty ett land som vårt, hvilket har så vidsträckta kuster att försvara, de bästa sjömän i verlden att bemanna sin flotta med samt så många vackra minnen från förgångna tider af huruledes dess flotta segerrikt kämpat för fosterlandets frihet och sjelfständighet, det landet, säger jag, måste ännu i dag hafva samma skäl som fordom att med välvilja omhulda sitt sjövapen.

Jag hyser naturligtvis ingalunda den föreställningen, att vår flotta skall blifva sådan, att den kan komma att kämpa med en fiende i öppen sjö, ty dertill äro våra ekonomiska krafter alltför svaga; men med en kraftig sjömateriel, lämpad för kustförsvaret och understödd af det alltmer betydande minvapnet, tror jag, att flottan med hopp om framgång skall kunna i de många goda positioner, vår brutna kust erbjuder, sammandrabba med en öfverlägsen fiende för att hindra hans landstigning, eller åtminstone i hög grad försvåra densamma, hvarigenom äfven den beaktansvärda fördelen

Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.

ernås, att våra trupper kunna hinna tid att rycka upp i försvars-
linien.

(Forts.)

Utskottet säger i sitt betänkande, att »meningarne inom representationen otvifvelaktigt äro ganska delade i fråga om den ställning, sjövapnet bör inom landets försvarsväsende intaga» — och att så är förhållandet, derom är jag också öfvertygad; men huru skiftande meningarna än äro, så borde man likväl kunna enas derom, att det är nödvändigt hafva någorlunda tillräckligt befäl för vår *nuvarande* sjömateriel. — Enligt den uppgift, Herr Sjöministern nyss lemnat, erfordras för bemannande af flottan och för minförsvaret 103 officerare samt för stationstjenstgöringen och i reserv 29, tillhopa 132 subalternofficerare, men då flottan nu eger blott 69 sådana officerare, förefinnes således den betänkliga bristen af 63 endast inom subalterngraden. Genom den nu föreslagna tillökningen af 31 subalternofficerare blir det i alla fall en brist af 32 officerare, eller nära $33\frac{1}{3}\%$ af hela det antal subalternofficerare, som uppkommer, i fall Kongl. Maj:ts proposition bifalles, hvilken brist måste fyllas med elever från Sjökrigsskolans sjette klass samt från sjöbeväringen — en reserv, hvilken naturligtvis i mer eller mindre grad måste sakna nödig kännedom om handhafvandet af vår dyrbara sjökrigsmateriel. Vid uppstående krig kan det vara möjligt för en stat, som eger godt om penningar, att köpa sig goda krigsfartyg, men för att få ett dugligt befäl fordras många års arbeten, hvadan jag tror det vara välbetänkt att, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, öka befälstillgången, helst det icke är meningen, att den skall ökas fortare, än i mån af afgangen inom reservstaterna samt många år således måste åtgå, innan flottans officerspersonal hinner på det föreslagna sättet kompletteras. Då under dessa bekymmersamma tider den af Kongl. Maj:t föreslagna åtgärden icke ökar statsbudgeten med ett enda öre, utan blott innebär att i mån af afgang inom reservstaten öka befälstillgången, så får jag på det varmaste yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre Leijonhufvud: Jag skall icke upptaga tiden länge. Jag vill endast i protokollet hafva antecknad, att, huru det må gå med Kongl. Maj:ts framställning i detta ämne, jag dock icke vill vara med om att aflåta den underdåniga skrifvelse, som här blifvit ifrågasatt.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: På de skäl Stats-Utskottet anført anholder jag om bifall till dess hemställan i nu föredragna punkt. Det må icke förundra någon, att Utskottet icke kunnat komma till något annat resultat än att afslå Kongl. Maj:ts proposition, så länge meningarne äro så delade, om hvilken ställning vårt sjöförsvaret i förhållande till landförsvaret bör intaga. Herr Statsrådet och Chefen för landförsvarsdepartementet har redan gjort reda för, huru meningarne i detta afseende vacklat från det ena

hållet till det andra, och en ledamot på stockholmsbänken som i denna fråga väl får anses såsom en auktoritet, lemnade äfven förlidet år inom denna Kammare en redogörelse öfver samma fråga som temligen tydligt utvisar huru meningarne ännu äro skiljaktiga rörande ordnandet af vårt sjöförsvar. Det torde således vara temligen obestridligt, att meningarne i detta hänseende ännu ej äro riktigt på det klara; och då man icke gerna kan tänka, att den föreslagna förstärkningen i officersstyrkan genom afgång från den permanenta reservstaten kan så snart komma till stånd, tror jag icke, man förorsakar synnerlig skada genom att uppskjuta denna fråga ännu några år, till dess den förra frågan blifvit förut afgjord.

Kongl. Maj:t har nu sagt i sin proposition, att det skulle vara nödvändigt att få antalet officerare vid flottan ökad, för erhållande af nödigt befäl till skötande af den materiel vi redan nu ega.

Det förefaller mig litet besynnerligt, huru man kan uttala en sådan sats, ty då man kommer litet längre fram i den Kongl. proposition har man till förevändning att man vill hafva anslag för anskaffandet af materiel, då man har tillräckligt med både befäl och manskap härtill, och nu bör man äfven skaffa mera materiel för att kunna sysselsätta den truppstyrka vi redan ega; och nu tager man till skäl för framställning om ökad befälsstyrka, derföre att materielen ej kan skötas med den befälsstyrka vi redan ega. Men dessa skäl äro icke nya, ty de återfinnas jemväl i den Kongl. propositionen förlidet år.

Beträffande den skrifvelse, som blifvit föreslagen, föreställer jag mig, att, då Första Kammaren redan bifallit Kongl. Maj:ts proposition, detta skrifvelseförslag kommer att förfalla, och att man derföre nu icke behöfver tala mycket om det. Men om Andra Kammaren likväl bifaller detta förslag till skrifvelse, blir det i alla fall från Kammarens sida en opinionsyttring, som icke kan skada; och derföre tager jag mig friheten att yrka bifall till Utskottets hemställan oförändrad.

Herr Lindmark: Den siste ärade talaren anförde de skäl som han nu fann talande emot Kongl. Maj:ts proposition. Jag vill erinra både honom och det ärade Stats-Utskottet att såväl hans som Utskottets åsikter i detta hänseende betydligt förändrats sedan föregående riksdagen, ty då yttrade den siste värde talaren, att det enda skäl, som då föranledde hans yrkande på afslag å samma förslag, som det nu föreliggande, var, att, innan det till löneregleringens genomförande beviljade anslaget af 50,000 kronor blifvit genom indragningar på reservstaten ersatt, den föreslagna befälsstillökningen, ehuru beaktansvärd, icke borde af Riksdagen bifallas.

Äfven Utskottet yttrade sig i fjol ganska bestämdt om behöfvet af en ökad befälsstyrka. Stats-Utskottet säger nemligen bland annat på ett ställe: »vid sådant förhållande och då de gjorda beräkningarne öfver personalbehöfvet för flottans nuvarande materiel

*Ang. tillökning
i flottans officerspersonal.*

(Forts.)

Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.

(Forts.)

synes ådagalägga, att den nu äskade tillökningen i befälsstyrkan är af *oundgängligt behof påkallad*, har etc.» — Således kan jag icke gerna tro, att de skäl, man nu andragit, att man nemligen ännu är tveksam om, huru man skall organisera flottan, och hvar-till man skall använda materielen, äro de rätta, utan så vidt jag förstår, måste det finnas andra, ty i annat fall vore det ju så godt att med ens göra sig af med den öfverflödiga materielen.

Utän att nu yttra mig vidlyftigt genom anförande af några tabellariska uppgifter, ber jag endast att få andraga ett enda faktum. Om vi en sommar utrusta våra skolfartyg »Saga», »Norrköping» och »Eugenie» för att gå ut på deras vanliga expedition till öfvande för året af kadetter och manskap äfvensom de fyra skeppsgossebriggarna jemte en mindre minafdelning, äro vi alldeles ur stånd att utrusta en eskader bestående af eskaderchefsfartyg, 3 monitorer, 3 pansarfartyg, 3 kanonbåtar af Blendas cert, 3 kanonbåtar af Ingegerds cert, minfartyget Ran och nödiga stationsfartyg, och detta endast af brist på officerare. Här af borde man inse, huru nödvändigt det är att öka antalet af officerare vid flottan, då detta antal fartyg icke kan bemannas, såsom reglementet föreskrifver.

Då nu icke ens en så pass liten eskader kan utrustas, och vi dessutom måste lemna obemannade Vanadis, Balder och Gefle, 1 monitor, 3 kanonbåtar af Blendas och 7 af Ingegerds cert, äfvensom 7 pansarbåtar, och dessutom inga officerare finnas att tillgå för minstationerna och sjöfästningarna vid Karlskrona, torde det för en och hvar vara lätt att inse, hvilka för vårt sjövapen olycksbringande förhållanden skulle uppstå, om ett krig en gång plötsligen skulle komma öfver oss.

Det kan icke heller för officerscorpsen vara särdeles angenämt, då de känna till detta förhållande, att se det de väsentligaste krigsöfningarne år efter år måste inställas på grund af omöjligheten att i brist på officerare kunna rusta en tillräcklig stor eskader. Då jag tillräckligt vidlyftigt yttrat mig i frågan vid föregående riksdag, och inga andra skäl än dem Herr Sven Nilsson i Efveröd framställt, och dem jag för öfrigt anser alldeles ohållbara, blifvit emot Kongl. Maj:ts proposition anförda, inskränker jag mig nu att yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition, som redan blifvit af Första Kammaren bifallen.

Herr Adlersparre: Det nu framlagda förslaget till ökande af flottans officerspersonal kan jag lika litet i år som i fjol tillstyrka. Jag kan det ännu mindre i år, ty, såsom en motionär i Första Kammaren yttrat, detta års förslag är *sämre* än förra årets. De skäl jag vid förra riksdagen i detta ämne anförde, qvarstå ännu, och jag vidhåller dem fortfarande. Jag kan nemligen icke anse det vara till vapnets gagn att öka officerarnes antal utan att på samma gång gifva ett ökad öfningsanslag. Detta senare är redan nu otillräckligt, och det blifver så ännu mer, om det skulle, om jag så må

säga, utbredas på ett ännu större antal officerare än nu är fallet. Ingen kan högre än jag uppskatta värdet af en yrkesskicklig, vidtbefaren och intelligent sjöofficerscorps. Den är ett lands stolthet och prydning. Men det blir icke alldeles så, om officerarne, isynnerhet i de lägre graderna, under sin tjenstetid få vistas mera på land än ombord på fartyg. Det var en tid, då flottans styrelse trodde sig kunna ersätta öfningsanslagets otillräcklighet genom att på de utsända fartygen kommandera dubbla, stundom tredubbla antalet officerare utöfver det, som tjensten fordrade. Man fann dock snart, att detta förfaringssätt icke medförde den påräknade yrkesskickligheten eller intresset för tjensten. De många officerarne ombord medförde sysslöshet, och hvad sysslöshet medför behöfver jag icke säga. Nog af, för min del anser jag i år likasom i fjol, att det icke vore någon lycka för flottan, att man ökade officerspersonalen utan att på samma gång öka öfningsanslaget, icke heller att reservstaten försvunne.

Ang. tillökning
i flottans officerspersonal.

(Forts.)

Här har talats om befälsfordringarne under krigstid. Åsigtorna angående den då erforderliga utrustningen kunna vara olika, men min åsigt är, och jag har noga pröfvat frågan, att med vår nuvarande officerscorps, ökad med de äldre klasserna i Sjökrigsskolan och med det dugliga befälet på vår handelsflotta, hafva vi tillräckligt befäl för de *stridsdugliga* fartyg vi ega, för minförsvaret och för den öfriga tjensten. Deremot kan jag ej annat finna, än att det skulle vara ett grymt slöseri med våra knappa tillgångar och dyrbara krafter, och icke motsvarande kostnaderna, att utrusta och bemanna *allt* hvad vi ega, äfven våra nuvarande träfartyg, visserligen tillräckligt goda öfningsfartyg, men för krigets fordringar utan kraft att med utsigt till framgång på något sätt kunna uppträda.

Slutligen måste jag, med anledning af hvad en talare yttrade från vestmanlandsbänken, påminna, att, om statsverket är i tillfälle att stärka försvaret med att öka befälspersonalen — vare sig i större eller mindre mån — så är *armén* den del af försvaret, som i första hand bör ihågkommas. Vid en mobilisering blifver armén med sina bevaringsklasser i vida större behof af befäl och underbefäl än flottan. Jag kan icke förstå, att någon militär med öppen blick för försvaret i dess helhet kan se denna fråga ur någon annan synpunkt.

På grund af dessa skäl vågar jag icke tillstyrka någon förökning i officerspersonalen, åtminstone icke med mindre tillökning jemväl sker i öfningsanslaget. Å andra sidan kan jag icke instämma i det af Utskottet framlagda förslag till underdånig skrifvelse, ty huru man än må ordna tjensten vid flottan, en reservstat behöfves och har alltid funnits behöflig.

Herr Gasslander: Att här uppträda emot den näst föregående talaren med framställande af mina enskilda åsikter angående behovet af tillökning i flottans officerspersonal skulle icke anstå

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.*

(Forts.)

Ang. tillökning mig. Men jag kan dock på grund af min kännedom om de åsigter, som göra sig gällande hos flertalet af flottans officerscorps, såväl inom de högre, som de lägre graderna, betyga, att den ärade talarens mening uti nämnda hänseende ingalunda är den, som i allmänhet är rådande. Hvad angår hans yttrande, att en tillökning uti officersantalet jemväl skulle kräfvä en tillökning i anslaget för flottans öfningar, tager jag mig friheten påminna om hvad som yttrades till statsrådsprotokollet, då denna fråga föredrogs inför Kongl. Maj:t. Chefen för Sjöförsvars-departementet yttrade härom: »så blefve dock icke förhållandet, ty redan nu under de vanliga sommaröfningarne, när ett större antal, fastän icke på långt när alla, våra fartyg varit rustade, har tillgången på subalternofficerare ofta icke medgifvit att hvarje fartyg fått det antal dylika officerare, som det enligt den för kriget beräknade besättningslistan bör hafva». Det är naturligtvis sant, såsom den ärade talaren yttrade, att en tillökning i officerspersonalen vid armén äfven kan vara under vissa förhållanden synnerligen af behovet påkallad. Men om man icke kan vinna en sådan förmån, hvarföre skall man därför afstå från en förmån, som ligger närmare till hands att erhålla? Och om flottan icke längre skulle kunna, vid ett utbrytande krig, göra den tjänst, som af densamma närmast påkallas, så visar erfarenheten från föregående stora krig, att flottans officerare ingalunda stått tillbaka för arméns officerare, när frågan gällt att försvara fosterlandet äfven på landbacken.

Denna tillökning hvarom här är fråga, kan icke afslås på den grund, som i allmänhet vid denna riksdag gjort sig gällande, då det varit frågan om Kongl. Maj:ts förslag rörande försvarsväsendet. Nämnda tillökning skulle nemligen icke föranleda några ökade utgifter, och den besparing, som i framtiden kan motses, sedan afgången å reservstaterna fortskridit derhän, att detta tillskott af 50,000 kronor, som för närvarande är anslaget i och för löneregleringens genomförande, icke längre erfordras, lär väl låta vänta på sig så länge, att det väl knappt kan med någon visshet beräknas, när denna besparing kommer statsverket till godo. Af Kongl. Maj:ts proposition inhemtas nemligen, att af reservstaternas afföningsmedel användas för närvarande 65,250 kronor till den permanenta reservstaten. Riksdagen har medgifvit Kongl. Maj:t att till sistnämnda stat öfverflytta officerare med sammanlagd afföning af 114,000 kronor. Således visar det sig, att här återstår ett belopp af mera än 50,000 kronor att fylla, innan det kan komma i fråga, att det blir någon besparing för att minska behovet af nämnda extra anslag af 50,000 kronor. För flottans officerspersonal har denna sak naturligtvis icke någon betydelse med afseende å dess personliga fördelar. För den är det endast fråga om fosterlandets väl, och att uppskjuta denna sak, kan af de skäl, som äro i statsrådsprotokollet anförda, vara ganska betänkligt. Tillgång på duglige sjöofficerare vinnes icke i samma stund, som behovet af dem uppstår. Jag vill

visst icke förringa värdet af den hjälp i detta hänseende, som kan erhållas från handelsflottan, tvärt om tror jag, att den inom vapnet uppskattas ganska högt. Men såsom i statsrådsprotokollet, såväl det för denna som det för föregående riksdag tillgängliga, finnes anfördt, torde det icke vara lämpligt att så ordna saken, att befälet utgöres af två kofferdiofficerare, medan endast en officer finnes från flottan.

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.*

(Forts.)

Vi hafva nu åtnjutit en mer än 60-årig fred. Under denna tid har, mig veterligt, vårt land icke varit utsatt för någon politisk förödmjukelse. Jag skulle till och med kunna inom denna Kammare omförmäla, hvad som säkerligen är för de fleste kunnigt, nemligen att landet under denna tid blott genom en demonstration från flottans sida vunnit icke ringa förmåner. Hvad kan man under sådana förhållanden mera begära af vår krigsmakt? Jag är öfvertygad att, om oro och fiendehand ännu en gång skulle komma öfver vårt land, så kommer det nog hädanefter, såsom förut, att finnas män, som kunna leda våra vapen till en lycklig utgång. Men dertill fordras, att staten har tillgång på ett dugligt och användbart befäl.

Herr Grefve och Talman, jag ber att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Herr Adlersparres yttrande innebar verkligen för mig en stor öfverraskning, då jag vid afgifvande af mitt underdåniga yttrande till statsrådsprotokollet i detta ämne trodde mig hafva tagit hänsyn just till de anmärkningar, som vid förra riksdagen af honom anfördes mot Kongl. Maj:ts då i ämnet afgifna förslag. Herr Adlersparre yttrade nemligen då, bland annat: »Jag inser nog, att det kunde vara gagneligt, att officerarnes antal något ökades, och jag skulle gerna med min röst understödja en sådan tillökning, derest den kunde åstadkommas på ett mera rationellt sätt än här föreslagits». Jag kan visserligen icke bestämdt säga, hvad den ärade talaren menade med ett »*mera rationellt sätt*»; af sammanhanget trodde jag mig kunna sluta, att hans mening var den, att man i fråga om tillökningen af personalen skulle inskränka sig till de grader, der behovet af en dylik tillökning var så i ögouen fallande, att det kunde af hvar och en inses. Sedermera fortsatte han: »Att öka officerarnes antal på bekostnad af reservstaten blefve nog i visst afseende till nytta, men å andra sidan, efter mitt förmenande, till ganska stor skada för flottan.» Äfven i detta afseende trodde jag mig hafva tagit hänsyn till hans uttalade åsigt, då jag tillstyrkte Kongl. Maj:t att bibehålla den permanenta reservstaten. Det enda skäl, som dessutom af den ärade talaren anfördes mot Kongl. Maj:ts då framlagda förslag, var, att icke samtidigt begärts en tillökning i öfningsanslaget. Jag var icke i Kammaren närvarande, då detta hans yttrande afgafs, men derom sedermera underrättad sökte jag bemöta denna invändning med ungefärligen de ord, som af Herr Gasslander nyss upprepats, och hvil-

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.
(Forts.)*

kas hufvudsakliga mening var, att för närvarande det icke kunde antagas komma att i någon nämnvärd mån tynga på öfningsanslaget, om antalet subalternofficerare ökades med den föreslagna numerären.

Herr Adlersparre yttrade nyss något om, att man förr i världen brukade skicka ut på öfningsresorna ett mångdubbelt större antal officerare än som på tjänstgöringen ombord var erforderligt. Detta är sant, men lika sant är äfven, att något sådant icke under senare tider egt rum och att det heller icke kunde blifva meningen, derest den nu föreslagna tillökningen i personalen bifalles. Det antal officerare utöfver hvad krigsbesättningslistorna upptaga, jag ansett kunna på de större öfningsfartygen utkommenderas, är icke större än att det skulle blifva två på hvarje vakt; och det tror jag icke någon kan anse vara för mycket. Hvar och en af dessa får då sin behöfliga andel af den öfning och deraf följande insigt i vapnet, som för en officer erfordras. Om man nu, såsom Herr Adlersparre föreslår, skulle vänta med att öka personalen, till dess man äfven kunde få någon tillökning i exercisanslaget, så befarar jag, att man skulle få vänta nästan allt för länge. Äfven hemställer jag till Kammareren, om detta hans yttrande kan anses stå i någon konsekvens med hvad han sedan yttrade om behovet af en tillökning i officersantalet vid armén, då den hufvudsakliga delen af denna armé ju utgöres af beväringen, hvilken, enligt hvad erkändt är, kommer i åtnjutande af endast en ganska ofullständig utbildning. För min del anser jag behovet af ett ökad antal subalternofficerare vid flottan vara till den grad oafvisligt, att jag icke kan föreställa mig, att någon chef för Sjöförsvars-departementet, han vare hvem han vara må, skulle kunna underlåta att, vid framläggande inför Kongl. Maj:t af anslagsbehofven under femte hufvudtiteln, tillstyrka att vid hvarje riksdag äska anslag till en dylik tillökning, intill dess behovet blifvit fylldt. Han skulle aldrig kunna med en sådan underlåtenhet stå till svars, i händelse ett krig utbröte.

Herr Adlersparre yttrade vidare, att det aldrig kunde komma i fråga, att vi skulle skicka ut våra träfartyg. Jag tror dock att den ärade stockholmsrepresentanten, om han vore chef för Sjöförsvarsdepartementet då ett krig utbröt, icke skulle underlåta att skicka ut äfven dessa träfartyg, för så vidt de kunde bemannas. Jag tillåter mig dessutom erinra, att på den tid, då man ansåg, att vår flotta borde utgöras af två afdelningar, nemligen den egentliga flottan och skärgårdsartilleri, så talade man äfven om, att vi borde hafva snabbgående korvetter, som på hafvet skulle spela en Alabamas rol; dessa äro träfartyg, och jag undrar om de skulle varit undantagne från rättigheten och skyldigheten att bereda åt svenska flaggan den ära, som sjövapnets officerare med våra träfartyg allt hitintills lyckligtvis förstätt och förmått att åt denna flagga förvärfva.

Herr Ödman: Jag kan icke dela de ärade talarnes åsigter, som tro att vår flotta icke skulle, derest fara stode för dörren, vara försedd med ett tillräckligt antal officerare. Hvad som emellertid förundrar mig, är, att man icke lagt mera vikt vid Kongl. Maj:ts nu gällande förordning angående beväringsskyldigheten, der det förordnas, att alla de, som vid någon af rikets navigationsskolor aflagt styrmans- eller sjökaptensexamen, skola under fredstid vara befriade från skyldigheten att deltaga i beväringens öfningar, mot åliggande att under krigstid tjenstgöra vid Kongl. Maj:ts flotta såsom befäl eller underbefäl. Den förstärkning, som flottans befäl derigenom skulle erhålla, kan jag väl icke till antalet uppgifva, men jag är säker, att befälet derigenom skulle blifva mer än tillräckligt för vår flottas behof. Jag medgifver väl, att den hjälp, som sålunda erhöles från kofferdiflottan, icke från vissa håll kan anses vara af så synnerlig stor betydelse, men att den icke är aldeles att förkasta, synes af det sista amerikanska kriget. Åtminstone har jag fått denna uppfattning genom de samtal om denna sak, som jag haft med en mängd af mina kamrater, hvilka deltog i detta krig genom att derstädes tjenstgöra vid flottan.

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.*

(Forts.)

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr O. B. Olsson: Man kan icke annat än blifva villrådig, då man ser, hurusom vederbörande, ja till och med Kongl. Maj:t, den ena riksdagen uppgifver, att ett mycket stort antal officerare för flottan erfordras, men vid en derpå följande förklarar ett mycket färre antal sådane officerare vara behöfligt. Man kan, jag upprepar det ännu en gång, vid sådant förhållande icke annat än blifva villrådig i afseende på hvad i denna sak kan vara lämpligt och för landet mest gagneligt; hvartill kommer det icke mindre egendomliga förhållandet, att, då det är fråga om att bevilja anslag för anskaffande af ytterligare fartyg, såsom skäl därför plägar åberopas, att vi hafva tillräckligt med officerare, som behöfva tillfällen att förvärfva sjöbildning, medan då fråga uppstår om tillökning i officerarnes antal, det, såsom nu, heter, att vi hafva fartyg i öfverflöd.

Jag påstår således — och jag gör det för tredje gången — att man häraf icke kan annat än blifva villrådig, och jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag.

Herr Lindmark: Det var mig icke obekant, att min aktade äldre kamrat hyste en annan åsigt än jag i denna fråga; derom vittnar för öfrigt förra riksdagens protokoll. Jag kan dock icke underlåta att uppträda emot hans åskådningssätt; och jag ber då, att till en början få återföra i minnet, hurusom denna Kammares majoritet vid det senaste riksmötet, fäste synnerlig vikt vid att få tillräckligt befäl för den arméorganisation, som då förelåg. En stark befälskader var dagens lösen. Deremot tyckes nu Herr Adlersparre lägga mycket ringa vikt vid befälskadernas storlek men desto större

Ang. tillökning i flottans officerspersonal. dervid att officerarne erhålla tillräcklig öfning. Hvarför behovet af stark befälskader skall för flottan vara mindre än för armén kan åtminstone icke jag förstå.

(Forts.)

Jag tog mig friheten i mitt förra anförande i största korthet påpeka, att med den fåtaliga officerspersonal, som vi nu hafva, icke kan anordnas en fullständig eskaderöfning; och jag visade att flertalet af våra fartyg icke kunde bemannas med reglementsenligt antal officerare i händelse af krig. Och är ett sådant förhållande icke ett tillräckligt talande skäl för erhållande af den begärda personaltillökningen, så vet jag sannerligen inga, som kunna öfvertyga mina motståndare.

Mot Herr Ödman ber jag få erinra, att, ehuru väl ingen sjöofficer underkänner den goda hjälp, som man i krigstid kan påräkna från vår handelsflotta, denna flottas kaptener och styrmän likväl, då de icke undergått någon militärisk öfning, icke äro synnerligen användbara i första hand vid inträffande krig. Vid stationerna skulle de till en början stå ytterst handfallna, om man genast åt dem skulle anförtro militärisk tjenstgöring, och det af det enkla skälet, att de måste sakna nästan all kändedom om militära reglementen och författningar. Om bord å krigsfartygen äro de då mera hemmastadda, så vidt det gäller fartygens manövrering. Men i fråga om manuskapets örlogsmessiga behandling och sjöartilleriets användande, sakna de nödiga insigter. Om således de också kunna blifva till stor nytta efter förutgången öfning — och den hjälp de derefter skulle kunna lemna, underskattar ingen sjöofficer, — så äro de likväl icke att påräkna genast vid utbrottet af ett krig till hjälp vid mobiliseringen.

Jag ber den värde talaren ihågkomma, att det Nordamerikanska kriget räckte i tre år, och under den tiden hann man utbilda reservbefälet. Men der hade man också riklig tillgång på goda befälskadrer.

Ehuru ogera jag under diskussionen anför en mängd sifferuppgifter, måste jag dock, på grund af hvad som här blifvit yttradt, anföra några sådana ur en tabell jag här håller i handen. — Af densamma framgår att öfverstyrelsen och stationerna kräfvat minst 64 officerare; 2 depôtartyg 10, minpositioner 18 och sjöfästningarne, dels enligt utfärdade generalorder 10 och dels på grund af Generalstabens hemställda ytterligare 22 officerare, hvilket tillsammans uppgår till 124 officerare. — Skulle samtliga dessa behof fyllas med den nuvarande aktiva officerscorpsen, skulle inalles 16 officerare återstå för bemanning af den flytande materielen. Afven med tillhjälp af hundratals sjökaptener skulle det således för närvarande vara omöjligt att på tillbörligt sätt bemanna hela vår sjökrigsmateriel. Jag önskar, att de, som tala så skarpt mot den Kongl. propositionen, finge i uppdrag att verkställa en del förefallande kommendering och tillse, att tjänsterna dervid sköttes ordentligt. Den tid närmar sig, då vederbörande embetsmyndighet vid flottan befinner sig i samma belägenhet som ett konsistorium, hvilket saknar tillgång på prester:

det finnes inga att missivera. Det får under sådana förhållanden gå med tiensternas skötande, bäst det kan.

*Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.*

(Forts.)

Herr Ödman: Den siste ärade talaren lade mycken vikt vid frågan, huruvida handelsflottans befäl kunde med lätthet sätta sig in i *vidlyftiga* författningar. Jag hade föreställt mig, att i krigstid gälde *handling* mer än *inläsning af författningar*. Och hvad nord-amerikanska krigets långa utsträckning beträffar, så skulle jag vilja fråga, huru talaren kan veta, att det krig, hvori vi en gång olyckligtvis kunde blifva invecklade, icke kommer att räcka lika länge. Jag vidhåller mitt förra yrkande.

Herr Gasslander: Det var ett yttrande af Herr Ola Bosson Olsson som uppkallade mig. Han nämnde, att förslaget om ändringar i flottans befälspersonal under de senare åren gått i olika riktning. Jag ber att i det fallet få nämna, att till 1876 års riksdag, då Kongl. Maj:ts förslag till nu gällande lönereglering för flottan framlades, öfverlemnades ett underdånigt memorial af Statsrådet och Chefen för Sjöförsvars-departementet, hvori han yttrade, att officerscorpsern behöfde tillökning, särdeles i subalterngraden, men att denna tillökning endast kunde ske så småningom och i mån af sjökadettcorpserns tillväxt. Han yttrade vidare, att då de medel, som till den permanenta reservstaten äro anslagna, komme att, jemte tillgångarne å öfrige reserv- och indragningsstater, i mån af afgang blifva tillgängliga för officerscorpserns tillökning, skulle densamma, som för närvarande finnes anslagen för flottans officerscorpser, dyrtidstilläggen inberäknade, blifva tillräcklig för erforderlig tillökning i officerscorpsern. Det är just alldeles detsamma, hvarom nu är fråga. Kongl. Maj:t har icke äskat något ökad anslag till tillökningen, utan blott begärt att i mån af afgang bland reservstaten få använda derigenom besparade och för ändamålet erforderliga penningar. Den tabell öfver befälet vid flottan, som var bifogad den Kongl. propositionen vid 1876 års riksdag, upptog: 3 amiraler, 45 regementsofficerare, 78 kaptener och 94 subalternofficerare, tillsammans 220 officerare, hvilka utgjorde stammen. Vidare upptog denna tabell äfven de officerare, som i händelse af krig voro att påräknas dels från flottans reserver, hvarmed i denna tabell förstås de officerare, som afgått med pension och fyllnadspension, och dels från handelsflottan på grund af gällande beväringsslag.

Herr Adlersparre: Jag vill blott säga några ord för höflighetens skull, eller för att icke lemna en högt ärad motståndare obesvarad. Det skulle för mig äfven vara alltför ledsamt om jag af honom fortfarande blefve missförstådd. Att ändra någons förutfattade öfvertygelse, derom hyser jag deremot ingen förhoppning.

Jag skall följaktligen inskränka mig till att uttrycka min för-

Ang. tillökning
i flottans offi-
cerspersonal.

(Forts.)

undran öfver, att det högt ärade Statsrådet, Chefen för Sjöförsvarsdepartementet, icke förstått eller ännu förstår hvad jag sistlidne riksdag menade med ett *rationellt* förslag, oakadt han ord för ord nu uppläste hvad jag derom yttrade. Deraf borde väl lätt kunna inses, att jag med ett *rationellt* förslag menade: officerspersonalens och öfningsanslagets *samtidiga* tillökning, samt reservstatens *bibe-hållande*. Att så ej föreslogs var vid förra riksdagen mina hufvudsakligaste anmärkningar, de äro i år icke undanröjda, och jag vidhåller dem fortfarande.

Det högt ärade Statsrådet frågade vidare, hvad vigt kunde fästas vid mitt yttrande, att armén företrädesvis är i behof af ökad befäl då man vet att beväringen är en oordnad hop, eller, så som hans ord föllo, »då man vet att den hufvudsakligaste delen af armén utgöres af beväringen, hvilken, som känt är, kommer i åtnjutande af endast en ofullständig bildning». Mitt svar är, att just därför att armén vid en mobilisering kommer till största delen att utgöras af beväring, och just därför, att beväringen erhåller ofullständig bildning, *just därför* är armén, vida mer än flottan, i högsta behof af ökad befäl och underbefäl.

Herr O. B. Olsson: Jag vill blott nämna några ord med anledning af Herr Gasslanders yttrande. Denne representant bör väl åtminstone erkänna, att han icke kan vederlägga mitt påstående, att de förslag, som utgått från Regeringen, äro mycket olika i afseende på den officerspersonal, som erfordras för flottan.

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som derunder blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag å samma hemställan och bifall i stället till Kongl. Maj:ts ifrågasvarande förslag; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 2:dra punkten af utlåtandet N:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit hvad Kongl. Maj:t uti ifrågasvarande afseende föreslagit.

Voteringen utföll med 112 ja mot 52 nej; varande alltså Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

Punkten 3.

Af Kongl. Maj:t var föreslaget, att utöfver de militära befattningar, hvilkas innehafvare redan finnas i stat upptagna till erhållande af *inquarteringsbidrag* i penningar, derest de icke åtnjuta boställe eller bostad, följande dylika befattningar måtte få å staten uppföras till erhållande af enahanda förmån med de i sådant afseende för deras vederlikar fastställda belopp, nemligen:

Om inquarteringsbidrag för åtskilliga officerare och underofficerare.

3 officerare i Marinförvaltningens militärafdelning, à 500	kronor 1,500: —
1 informationsofficer i minväsendet vid Karlskrona station	» 400: —
1 informationsofficer i minväsendet vid Stockholms station	» 500: —
1 kadettofficer	» 500: —
1 adjutant hos öfverkommendanten i Karlskrona	» 300: —
1 informationsunderofficer i minväsendet vid Karlskrona station	» 100: —
1 informationsunderofficer i minväsendet vid Stockholms station	» 150: —

Utskottet hade, beträffande nämnda nådiga framställning, hemställt,

att densamma icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ordet begärdes af

Chefen för Kongl. Sjöförsvars-departementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter, som yttrade: Jag ber att få fästa Kammarens uppmärksamhet på ett förhållande, som måhända hade bort vara vidrördt i mitt anförande till statsrådsprotokollet, men som icke blifvit det, emedan jag trodde och hoppades, att Stats-Utskottet skulle tillstyrka hvad Kongl. Maj:t begärt. Förhållandet är det, att här är icke fråga om »ytterligare tillägg» till officerarnes löne-reglering, sådan densamma år 1876 fastställdes, utan det är just på grund af denna löne-reglering, som de omförmälda befattningarne borde uppföras å ifrågavarande stat. En af de grunder, hvarpå löne-regleringen hvilar, är nemligen den, att hvarje officer, som innehar ständig befattning, skall vara berättigad till boställe eller inquarteringsbidrag i penningar; och då här ifrågavarande befattningar äro sådana ständiga befattningar hvilkas vederlikar hafva boställen eller inquarteringsbidrag, så böra deras innehafvare, just på grund af 1876 års Riksdags beslut i fråga om löne-regleringen under denna hufvud-titel, göras berättigade till åtnjutande af den förmån, hvartill Kongl. Maj:t föreslagit de ifrågavarande befattningarna måtte uppföras.

Om inquarteringsbidrag för åtskilliga officerare och underofficerare.

(Forts.)

Jag ber derjemte få fästa uppmärksamheten derå, att hos de fleste officerare, om hvilka här är fråga, eller de som äro anställda i Marinförvaltningens militärafdelning eller såsom informationsofficerare vid minväsendet vid flottans stationer, kräfvets teknisk bildning i mera framstående grad; och det vore ju vid sådant förhållande nedsättande för de maktpåliggande befattningar, desse officerare bekläda, om deras innehafvare icke skulle blifva likstälde med sina kamrater.

Jag hoppas, att Kammaren måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t här föreslagit.

Herr Lindmark: Det är visserligen mycket sällsynt, att denna Kammare frångår ett af Stats-Utskottet fattadt beslut, då det är fråga om att neka ett anslag, som Kongl. Maj:t begärt. Men det beslut, som Kammaren för ett par dagar sedan fattade angående sista punkten under fjerde hufvudtiteln, ger mig mod att föra ifrågarävarande officerares talan.

Till en början ber jag att få i herrarnes minne uppkalla hvad Stats-Utskottet vid förra riksdagen föreslog angående frågan om inrättande af en artilleribyrå; då föreslogs åt de officerare, som der skulle anställas, icke allenast inquarteringsersättning och dagaflöning, utan äfven dagarfvoden till de äldste 1,800 och de öfrige 1,300 och 1,000 kronor. Således skulle dessa officerare med speciel bildning tillerkännas, utom de vanliga aflöningsförmånerna, jemväl särskilda arfvoden. Af nu ifrågarävarande officerare böra åtminstone flertalet hafva inhemtad större kunskaper, åtminstone i vissa grenar af yrket, än flertalet bland deras kamrater, så t. ex. officerarne i Marinförvaltningens militärafdelning, hvilka sysselsättas med kanon- och projektilbesigtningar, samt informationsofficerarne i minväsendet vid flottans särskilda stationer. Dessa sistnämnda af Kongl. Maj:t förordnade instruktionsofficerare i minväsendet hafva att vid flottans stationer undervisa såväl officerare, som underbefäl och manskap i minväsendets viktiga detalj och hafva således en ganska tung tienstgöring. Och fastän ett sådant uppdrag naturligtvis innebär ett erkännande från vederbörandes sida om dessa officerares framstående duglighet, så skulle de dock gå miste om förmåner, som tillkomma deras mindre skickliga kamrater. Sålunda har t. ex. en officer, som enligt order från chefen för flottans militärpersonal blifvit inkallad till allmän tienstgöring vid någon af flottans stationer, rätt att komma i åtnjutande af inquarteringsbidrag, men till här ifrågarävarande officerare skulle någon sådan ersättning icke utgå. Sålunda skulle en större, i tienstgen ådagalagd skicklighet, när denna för tienstens bästa i särskilda fall, såsom här, tages i anspråk, medföra nedsättning i aflöningsförmånerna. Ett sådant förhållande synes mig vara så i ögonen fallande orättvist, att jag icke ett ögonblick tviflar, det icke Kammaren skall frångå Utskottets förslag och bi-

falla Kongl. Maj:ts proposition, hvarpå jag vördsamt anhåller om proposition.

Om inqvarteringsbidrag för åtskilliga officerare och underofficerare.

(Forts.)

Herr Gasslander: Jag hade ämnat framställa samma yrkande, som den föregående talaren och skall således inskränka mig till att med honom instämma.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag vill endast på de skäl, Stats-Utskottet anfört, anhålla om bifall till dess hemställan i den föredragna punkten.

Öfverläggningen var härmed slutad. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 4 och 5.

Blefvo äfven bifallna.

I *punkten 6* hade Utskottet yttrat sig öfver Herr *A. P. Daniels-* *Om båtsmans-*
sons inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 100, i hvilken *hållets ställan-*
Herr *A. J. Lyth* instämt och deruti föreslagits, »att Riksdagen för *de på vakans.*
sin del ville besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, så snart vid båtsmanshållet någon ledighet inträffar, ny rekrytering icke måtte företagas, utan att nummer efter nummer ställas tills vidare på vakans, och att de inflytande vakansafgifterna användas för ökande af skeppsgossecorpsen eller matros-, eldare- och handtverkskompanierna till den nummerstyrka, som erfordras för bemanning af materielen och öfriga behof för flottan i de delar stamtrupp dertill bör användas.»

Och hade Utskottet på anförda skäl tillstyrkt,

att Herr *A. P. Danielssons* ifrågavarande förslag för närvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt anteckning å utlåtandet, voro reservationer vid denna punkt inom Utskottet anmälda

dels af Herrar *M. Nordenfelt* och *G. de Maré*, hvilka ogillat den af Utskottet begagnade motivering;

dels ock af Herrar *R. von Kræmer*, *Carl Ifvarsson*, *P. O. Hörnfeldt*, *Sven Andreasson* och *Nils Petersson*, hvilka för sin del föreslagit, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i nåder taga i öfvervägande, huruvida icke båtsmanshållet skulle kunna i mån af inträffande afgång ställas på vakans.

*Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.*

(Forts.)

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde motionären

Herr Danielsson: Det är med en viss förundran, jag läst Utskottets motivering af denna punkt. Som herrarne finna, har Utskottet afstyrkt mitt förslag hufvudsakligen på den grund, att indelningsverket skulle derigenom fastläsas. Detta argument måste synas särdeles underligt, då man vet, att de herrar, som sitta i Stats-Utskottet från denna Kammare och nu biträdt Utskottets förslag, vid föregående riksdagar varit af en helt annan åsigt och vid 1876 års riksdag till och med motiverade ett bifall till min motion just dermed, att densamma var ett steg i riktning åt indelningsverkets upphäfvande. Jag har svårt att förstå en sådan omkastning i åsikter. För egen del är jag fortfarande, som förut, af den åsigten, att det af mig väckta förslaget är tidsenligt och går i den riktning, vi önska. Det är väl alldeles obestriddigt, att båtsmännen äro dels till antalet allt för få, dels ock icke erhålla den för yrket erforderliga utbildning. Som herrarne veta, hafva vi beviljat anslag till uppbyggande af kaserner för skeppsgossecorpserna i Stockholm och Karlskrona. Dessa corpser hafva ock på senare tider betydligt förökats och torde snart kunna i väsentlig mån ersätta båtsmännen, hvarigenom vi skulle få en för vårt sjöförsvaret vida skickligare och pålitligare corps än båtsmännen utgöra. Det är väl således alldeles tydligt, att, om man kunde åvägbringa en förändring i ett sådant syfte, som jag nu antydt, det skulle vara för sjöförsvaret gagnande. Hvertill tjena nemligen nu alla dessa årliga uppföringar för båtsmanshällets upprätthållande, beklädnad och underhåll, då institutionen i alla fall icke motsvarar det ändamål, man dermed afser; de penningar, som härtill användas, äro ju rent af bortkastade. Jag vill icke klandra båtsmännen, ty de rå ju ej därför, men jag klandrar Riksdagen och de vederbörande, som föranlett, att icke en förändring, hvars behof varit allmänt erkänt, hittills inträffat. Jag tror visserligen icke, att det kan till mycket gagna att nu tala i frågan, ty denna har redan fallit genom Första Kammarens bifall till Utskottets förslag, men jag tror dock, att denna Kammare bör vidhålla det beslut, Kammaren fattade vid 1876 års riksdag, då Kammaren just biföll hvad reservanterne i denna punkt hemställt. Då jag finner reservanternes motivering väl grundad, skall jag inskränka mig till att yrka bifall till deras förslag. Jag hade visserligen trott mitt förslag något lämpligare derigenom, att jag lagt särskild vikt vid, att vakansafgifterna skulle användas till skeppsgossecorpseus och matroskompaniernas utveckling, men då det icke kan vara skäl att framställa andra ändringsförslag, som troligen ej kunna hafva utsigt till framgång, skall jag ansluta mig till reservanternes förslag, hvartill jag således yrkar bifall.

Herr Lindmark: Jag gifver den siste talaren rätt deruti, att båtmansinstitutionen icke är tidsenlig och äfven deruti att åtmin-

stone många af flottans officerare skulle med glädje helsa dess afskaffande; men såsom vilkor härför fordra de dess ersättande på ett tillfredsställande sätt. För att förtaga den tro, den förre talaren syntes hysa, att organisationen skulle kunna så lätt gå för sig, måste jag dock säga några ord:

Man må nemligen icke föreställa sig att endast genom vakansafgifternas ställande till Kongl. Maj:ts disposition vore gjordt allt som behöfdes. Jag har redan, då fråga var om tillökning i officerspersonalen, talat om de nuvarande svårigheterna att bemanna en eskader och ber nu endast att få nämna några siffror. När man beräknar, hvilken personal, som erfordras för bestridande af tjänstgöring vid flottans stationer, bemanningen af flottans med ångmaskiner försedda fartyg vid minstationerna och befästningarne, så åtgår dertill ett antal 4,413 man. För närvarande utgör det disponibla båtsmanshållet, sedan tioåriga vakanserna blifvit afräknade, omkring 4,700 man. Skulle nu förslaget om båtsmanshållets sättande på vakans blifva Riksdagens beslut, blefve detta beslut antingen för flottan af ganska ödesdigra följder eller ock för staten ganska dyrbart; ty båtsmännen måste ju på ett eller annat sätt ersättas. En utsträckning af värnplikten vill Riksdagen icke ingå på, och för att värnplikten för flottan skulle blifva af något gagn, måste den utsträckas åtminstone ett år. Hvarifrån skulle då manskap tagas till flottans behof? Naturligtvis från samma håll som nu, genom ökande af matroscorpsen. Näväl, medelkostnaden för hvarje matros är nu 660 kronor om året, aflöning, beklädnad, portion och inqvarteringsbidrag inberäknade. Vakansafgifterna för de effektiva båtsmansnumren uppgå till omkring 500,000 kronor. För denna summa kunde man öka matroscorpsen med 757 man, och då man förut har 600 matrosar och 220 eldare och handtverkare, blefve hela antalet för flottans disponibelt manskap 1577 man, oberäknadt skeppsgosscorpsen, hvilken icke kan anses annorlunda än såsom en plantskola för flottans sjötrupp. Följaktligen uppkomme en brist af 2,836 man; och huru skulle väl denna brist fyllas? Naturligtvis genom anslag. Och derföre att det beslut, som man nu i en hastig vändning kan vara böjd att fatta, kan hafva sådana konsekvenser, tror jag man bör tänka sig väl för. Skulle nu den af mig här förut beräknade bristen af 2,836 man fyllas genom tillökning af matroscorpsen, skulle här erfordras ett årligt anslag af icke mindre än 1,871,760 kronor utom ett par millioner till kasernbyggnader. Konsekvensen af upphäfvandet af båtsmansinstitutionen, utan vidare åtgärd än att ställa vakansafgifterna till Kongl. Maj:ts disposition, skulle således blifva antingen, att ett anslag af nyss nämnda belopp måste för komplettering af flottans manskap af Riksdagen beviljas eller ock att flottan mindre än nu skulle kunna tillgodose de vanliga öfningsbehofven och i ännu mindre grad krigets behof.

Herr Lyth: Jag är den siste talaren tack skyldig, derför att

Om båtsmanshållets ställande på vakans.
(Forts.)

Om båtsmanshållets ställande på vakans.
(Forts.)

han, en man af facket, erkänt, att båtsmansinstitutionen är otjenlig och för sitt ändamål olämplig. Jag hade dock knappt behöft hans intyg derom, emedan vi hafva ett sådant från ännu högre ort i samma sak tydligen uttaladt. Jag har här framför mig Chefens för Sjöförsvars-departementet diktamen till statsrådsprotokollet vid 1876 års riksdag, der han säger om båtsmanshålllet, sedan han förut med särskildt beröm omnämnt matros-, eldare- och handverkskompaniernas duglighet, följande: »men huru läraaktig, lätt disciplinerad och pålitlig båtsmannen än är, kan icke i allmänhet påräknas, att han skall kunna erhålla den utbildning, som för en förhandskarl är nödvändig. Medelåldern för de under sistlidne år antagne båtsmansrekryter har varit 21,3 år. Rekryten undergår ett års kurs vid stationen året efter antagningen och visar under denna tid i allmänhet god mottaglighet för undervisningen samt skulle, derest han finge fortsätta i tjänstgöring under några påföljande år, säkert ganska väl fylla sin plats. Men enligt gällande bestämmelser bör ett båtsmanskompani icke vara uppfordradt till tjänstgöring längre än ett år af tre, hvarföre ock inträffar att, när den såsom nyss approberad rekryt ganska kunnige och skicklige återkommer till stationen, han, under den till allt utom sjömilitärtjänst använda mellantiden, bortglömt en stor del af de kunskaper han innehade, då han lemnade densamma. Fyra till fem uppfordringar böra antagas i allmänhet åtgå innan en båtsman kan anses duglig att uppflyttas till 1:a klassens sjöman, och då har han i de flesta fall nått den ålder af 35 å 40 år, som gör honom mindre tjenlig för sjökrigstjensten. En ytterligare vakanssättning inom båtsmanshålllet, på sätt den redan finnes för Blekinge och Södra Møre härad af Kalmar län medgifven, skulle derföre, derest den i öfrigt finnes lämplig, enligt min åsigt långt ifrån att vara för flottan menlig, befordra dess tjänstbarhet, under förutsättning naturligtvis att de inflytande vakansafgifterna finge, på sätt eger rum i afseende å afgifterna för vakanta båtsmansnummer inom nyssnämnda provins och härad, användas för ökande af matros-, eldare- och handverkskompanierna till den nummerstyrka, som erfordras till bemanning af materielen och öfriga behof i de delar, stamtrupp dertill bör användas». Således är den saken temligen afgjord, att båtsmanshålllet är en institution, som för vår tid är alldeles olämplig. Jag vill icke säga, att den varit det i alla tider, men att nu mera så är förhållandet, torde icke vidare behöfva ontvistas. Med fasthållande häraf ber jag att få bemöta den siste talarens påstående derom att, för erhållande af ett så stort antal matrosor som fordrades för att ersätta båtsmännen, behöfdes en summa af en och en half million årligen. Jag tror icke att han, då han framkom med detta påstående, tänkte på, att man väl icke får begära, att vi skulle hålla ett så stort antal matrosor vid flottan, som vi nu hafva båtsmän, då, såsom vi veta, båtsmännen utkommenderas endast hvar tredje år. I följd häraf finge vi väl nöja oss med tredje delen af båtsmansnumerären, vid hvilket förhållande kostnaden väl

icke skulle blifva så mycket större för upprätthållandet af en fullt duglig mindre corps till skeppens bemanning, än den nu är för en större numerär, som tillika är för ändamålet oduglig. Jag tror, att vi i vårt land behöfva se till, att hvad vi hafva, är litet, men godt. Att hafva mycket, men dåligt, hjälper hvarken till det ena eller andra, och jag tror därför det nu vara hög tid att tänka på, att båtsmanshållet efter hand ställes på vakans, och att medlen användas på det sätt, vår nuvarande sjöminister föreslagit.

Att för öfrigt antalet sjömän vid vår flotta är fullt tillräckligt, jemväl för tjenstgöring i krig, tror jag mig kunna påstå, och jag sluter mig dertill af det förhållandet att, om än den åsigten, som af en talare här framställes, att våra kofferdikaptener skulle vara odugliga att föra befälet på krigsskepp, är riktig, väl ingen lärer kunna bestrida, att icke våra kofferdisjömän i händelse af krig skulle vara dugliga till tjenstgöring å våra krigsfartyg. Jag har här för mig den diskussion, som fördes vid 1871 års riksdag, då den stora frågan om vårt sjövapens ombildning var före; och jag ber att få för Kammaren nämna några siffror, som under densamma uttalades af en fullt kompetent person, hvilkens ord icke blifvit jäfvade. Han säger nemligen, att vi hafva en stam af 6,789 man, bestående af 4,413 båtsmän, men för öfrigt af matroskompanier, eldare, maskinister o. d. Detta är ändå icke på långt när allt — fortsätter talaren — ty derutöfver har flottan, i händelse af krig, att disponera 24,700 man beväring och 6,691 man handelssjöfolk. Detta gör en summa af 38,180 man, som tillhöra flottans manskap. Och jag tror således att, om man också icke kan säga, att vår flotta riskerar att sjunka för tyngden af kanoner, man deremot med skäl kan hysa fruktan att det är fara värdt, för att den skall gå till botten, om den en dag får allt dess disponibla manskap ombord. Detta påstående, mine Herrar, tror jag verkligen hafva sanningen för sig, och det är hög tid att, om också Första Kammararen redan afslagit den af Herr Danielsson väckta motionen, åtminstone denna Kammarare uttalar sig i sådant syfte i frågan, som den förut gjort, så mycket hellre som jag har god förhoppning, att regeringen skall lyssna till Kammarens önsknigar i detta fall, och att, om proposition från regeringen framdeles inkommer till Riksdagen, Första Kammararen då skall komma till andra åsigter härutinnan, än den i år uttalat. Vore båtsmanshållets ekonomiska eller andra förhållanden till nytta för båtsmännen sjelfva, så vore ändock något dermed vunnet, men så är icke förhållandet. Nej, det är tvärtom nära nog omöjligt att båtsmännen kunna i ekonomiskt afseende vara väl lottade, då de det ena året få vara ute på sjön och det andra året skola sköta sin jord i hemmet, hvaraf följden måste blifva att intetdera, hvarken tjensten eller jorden, ordentligt skötes; och jag kan försäkra Kammararen att på min hemort äro kanske kronobåtsmännen i allmänhet de fattigaste och i ekonomiskt hänseende mest vanlottade bland hela befolkningen. I den socken, jag tillhör, finnes tillhoppa 8 båts-

*Om båtsmans-
hållets ställan-
de på vakans.
(Forts.)*

*Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.*

(Forts.)

män, men de flesta af dem ega ej engång en ko, ännu mindre några kreatur att sköta torpet med, utan det få rotehållarne sköta så godt som möjligt, antingen båtsmännen äro ute på sjön eller vistas i hemmet. Sådant är förhållandet, och dertill är institutionen skulden. Och jag tror derföre det vara hög tid på att något göres för att försöka få bort en inrättning, som är så misskrediterad i den allmänna opinionen, att folket med allt skäl anser, att man misshushållar med statens medel, då de användas för uppehållande af denna institution, samt att man derigenom på rotehållarne lägger en tunga, som i de flesta fall är alldeles gagnlös.

Jag ber derför att få anhålla, att Kammaren ville för sin del instämna i det förslag, som reservanterne vid denna punkt framställt.

Herr Carl Ifvarsson: Då Första Kammaren redan afgjort frågan, kunde man låta densamma gå genom denna Kammare något tystare än annars; och vore det icke efter mitt förmenande en statshushållningsfråga, skulle jag icke bidra att förlänga diskussionen. Men då jag anser det vara en fråga, som i hög grad rör statshushållningen eller, rättare sagt, statens misshushållning, så kan jag icke stillatigande låta frågan passera, ty större misshushållning kan man väl icke tänka sig hvarken med arbetskrafter eller penningar, än att rotehållare få aflöna dessa personer, som gå i det närmaste sysslösa eller åtminstone icke mycket sysselsätta sig med hvad de borde göra för att lära sig blifva dugliga sjömän, och att staten sedermera skulle underhålla detta manskap utan att hafva motsvarande gagn eller ens något gagn af dem eller åtminstone icke af det största antalet af dem. Om derjemte tages i betraktande, att man i alla fall i desse båtsmän icke har något dugligt sjöfolk, — någon enda kan väl vara det, men de äro få — så har sjövapnet icke mycken nytta af de medel, som från både rotehållarne och staten utgått och användts för denna institution, utan snarare tvärtom, och om det fordrades, att båtsmännen skulle göra aktiv tjänst, stode man i det närmaste redlös och hade ändamålslost använt medel, och förspilt dagsverken, som skulle kunnat bättre användas. Då jag tror, att dessa förhållanden icke kunna vederläggas, ty de äro allmänt kända fakta, kan jag icke förstå, huru det kan vara klokt att fortfarande bibehålla denna institution, som endast medför kostnader, utan att göra någon nytta. Man kan visserligen invända, att man icke kan afskaffa båtsmansinstitutionen, förrän man har något annat att sätta i stället. Jag vill då svara, att här icke är fråga om att afskaffa båtsmansinstitutionen på en gång, utan endast att sätta ett och annat nummer på vakans, allt efter som de nuvarande kunna komma att gå undan. I den mån sådant sker, lär icke komma att saknas tillgång på skicklige matrosar, då den skola för skeppsgossar, som redan förut funnits, blott behöfver utvidgas, i hvilket fall man har anledning att antaga, att man derifrån skulle kunna få tillräckligt antal matrosar för fyllande af de afgående båtsmännens platser

i den mån så behöfves. Om man också antager att manskap, såsom en talare antydte, motsvarande en tredjedel af nuvarande båtsmansnumerären, efter båtsmanshällets afskaffande, skulle behöfvas, då de nuvarande båtsmännen, som endast tienstgöra hvar tredje år, afgå, så lärer manskap till fyllande af platserna icke saknas. Vi veta i alla fall att ett fåtal af båtsmännen äro dugliga för tjensten, hvaraf lärer följa, att långt mindre antal, än som nu finnes skulle behöfvas för att flottan skulle på ett tillfredsställande sätt bemannas. Om man utgår från den synpunkten, torde man således med skäl kunna säga, att brist icke skulle uppstå vid försök att fylla de erforderliga platserna med dugliga sjömän; och vid sådant förhållande torde den förberedande åtgärd, reservanterne föreslagit, vara väl värd att tänka på. Jag tror knappast att man med skäl kan motsäga detta, och det är därför jag för min del skulle anse det vara i statshushållningens intresse, att denna Kammare ännu en gång uttalade sin mening i frågan genom antagande af samma beslut som år 1876, för att derigenom låta förstå, att man icke längre vill i detta afseende gå tillväga, som man hittills gjort. Kanske kan man invända, att samma fråga under tvenne föregående riksdagar väckts och fått förfalla. Jag vill då på förhand med några få ord upptaga denna invändning till besvarande. Vid två föregående riksdagar har frågan om landtförsvarets ordnande i sin helhet stått på dagordningen, och då har man icke velat på samma gång röra vid frågan om sjöförsvaret. Man har trott, att indelningsverket i sin helhet skulle upphävas, och då borde också båtsmansinstitutionen stryka på samma gång. I år är den större frågan lemnad åsido, helt naturligt af ekonomiska skäl, och då förhållandet är sådant, anser jag icke vara skäl att nu dröja med uttalandet af den mening, som reservanterne föreslagit, hvarför jag yrkar bifall till min och flera andra reservanters hemställan och således äfven afslag å Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herrar *Engman, Pehr Larsson* och *Magnus Jonsson*.

Herr Lindmark: Med anledning af den siste talarens yttrande, ber jag att få säga några ord. Jag har erkänt, att båtsmansinstitutionen icke är fullt lämplig, men jag skulle illa fylla min plats, om jag därför ville kasta den helt och hållet öfver bord, utan att gifva den det ringaste erkännande, och jag vill icke att båtsmännen skola framställas för denna Kammare som usla proletärer, som icke skulle duga till något. Jag har sjelf under en tid ledt deras rekrytöfningar såväl i land som till sjös, och jag kan med tillfredsställelse säga, att båtsmännen äro ett materiel af hvilket mycket kan göras och ännu mycket mera skulle kunna göras, om icke institutionens beskaffenhet därför lade hinder i vägen. Jag vädjar till rothållarne sjelfva, om icke de båtsmansrekryter, som blifvit

Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.
(Forts.)

Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.
(Forts.)

sända till stationen, när de efter ett års förlopp kommit tillbaka, hafva vunnit i utseende, hållning och sjelftillit på ett sätt, som är högst påfallande. Jag skulle i förbigående vilja påpeka detta förhållande såsom ett i ögonen fallande bevis på den nytta Sveriges ungdom skulle kunna draga af en ettårig värnpligt.

Mitt förra anförande afsåg endast att framhålla, att Riksdagen, om den fattar ett beslut i den riktning, motionären föreslagit, må hafva ögonen öppna för konsekvenserna deraf. Dessa skulle blifva många och af ganska omfattande art, och för bestyrkande deraf anförde jag också en och annan sifferuppgift.

Det är vanskligt att här i Kammaren röra sig med siffror, och det visade sig bäst deraf, att den ärade talaren på gotlandsbänken alldeles missuppfattade mig. Jag ville icke hafva samma antal matroser, som nu finnes båtsmän, utan jag har blott sagt, att om man beräknar det antal manskap som åtgår till flottans bemanning till 4,413 och derifrån afdrager eldare, matroser och maskinister, samt det manskap, hvars aflönande skulle kunna bestridas med vakansafgifterna, återstår en brist af 2,836 man, som skulle fyllas på ett eller annat sätt. Näväl det finnes värnpligtige sjömän att fylla denna brist med, säger man, och detta är sant till en viss grad, men icke helt och hållet; ty utom det att af de 1,577 man, som sålunda, efter båtsmanshällets indragande, skulle finnas disponibla för flottan, åtminstone 100 man måste konstitueras till underofficerare vid krigsutbrott, erfordras för flottans bemanning militäriskt utbildade förhandssjömän till ett beräknadt belopp af 2,470 man, och dessa lära icke kunna ersättas af värnpligtige sjömän, som icke genomgått någon som helst militärisk öfning.

Det vore en annan sak, om man kunde gå till väga i vårt land såsom i Frankrike, genom att bland kustbefolkningen uttaga manskap för flerårig tjänst vid flottan eller såsom i Norge under fredstid för åtminstone ettårig tjänst. Man kunde då hinna utbilda manskapet mer eller mindre i militäriskt hänseende samt i händelse af krig hafva att påräkna en fullt militäriskt öfvad reserv.

Jag har härmed endast haft till syfte att påpeka, att det icke är så lätt gjordt som man velat påstå, att upphäffa båtsmansinstitutionen eller att Kongl. Maj:t medelst vakansafgifterna skall kunna fylla det erforderliga antalet manskap för flottan.

Herr Gasslander: Det är med anledning af ett yttrande af en talare på gotlandsbänken jag tagit till orda. Han sade att, hvad vårt försvar anginge, det vore bättre att hafva ett litet och godt än mycket och dåligt; med det sistnämnda syftade han på våra båtsmän. Jag ber då, efter den erfarenhet, jag har om åsigtterna i detta fall hos flottans officerare i Karlskrona, få säga, att båtsmännen der i allmänhet anses vara mycket uthålliga, trofasta och pålitliga, och att de aktas såsom en god stam af andra klassens sjömän.

Då samme talare anmärkte, att båtsmännen i allmänhet endast tjänstgöra hvart tredje år, så eger det väl sin rigtighet med afseende på båtsmännen från Gotland och de flesta provinser, men i Blekinge och Södra Möre härad tjänstgöra båtsmännen fyra månader hvarje år. Icke heller är händelsen, såsom Herr Carl Ifvarsson sagt, att båtsmännen gå sysslolösa på varfven. Efter den förändring i båtsmännens tjänstgöring, som egt rum, tillhöra endast några få varfsarbetarnes klass, och dessa äro visserligen icke utan sysselsättning, hvilka upplysningar jag härmed velat lemna.

Om båtsmanshållets ställande på vakans.
(Forts.)

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Frågans öde är ju redan afgjordt genom Första Kammarens beslut, men då jag för min del varit en af dem, som röstat för Utskottets förslag, ber jag få framhålla de skäl, som dervid för mig varit bestämmande. Hvad beträffar anmärkningen, att Stats-Utskottet i år i denna fråga hyst olika åsigt mot förut, så kan väl detta icke förefalla den förste talaren underligt, enär sådana vexlingar i åsigtter egt rum jemväl i Kammarerna, och kunna dessutom vara beroende dels af de uttalanden, som inom representationen i sin helhet under den senare tiden i frågan uttalats, och dels möjligen af de förändringar i sammansättningen af Utskottet, som, sedan frågan derstädes senast behandlades, egt rum. Det är visserligen sant, att Andra Kammarerna 1876 biföll ett förslag i sådan syftning, som motionären nu framställt, men det är också sant, att Riksdagen afslog enahanda framställningar de två derpå följande åren 1877 och 1878. Den omständigheten, att försvarsfrågan då stod på dagordningen, och, som man nu påstår, skulle mera då än nu vara orsaken till dessa afslag, kan jag för min del ej gilla, emedan jag fortfarande är af den öfvertygelsen, att försvarsfrågan icke ännu fallit ur dagordningen, vare sig inför regeringen eller Riksdagen, utan tror, att den blir der qvarstående, till dess en för landet nöjaktig lösning vinnes, och det är min öfvertygelse, att denna lösning måste ske på en gång eller i ett sammanhang, och ej, så som nu föreslagits, lappvis, hvarigenom man vill försvaga försvaret utan att sätta något bättre i stället.

De herrar, hvilka försvara motionen, hafva mycket rätt deruti, att båtsmansinstitutionen är utdömd både af regering och representation. Äfven Stats-Utskottet har uttalat samma omdöme. Men jag vill erinra derom, att samma öde drabbat den indelta soldaten hos såväl regering som Riksdag och de Utskott, som på senare tiden behandlat försvarsfrågan, och man kan gerna tillägga, att den är utdömd äfven af den allmänna meningen i landet såsom numera icke lämplig för vårt försvar, och följaktligen föreställer jag mig, att, när meningarne kunna enas om andra grunder för vårt försvarsväsende, den indelta soldaten får göra båtsmannen sällskap, då de otvifvelaktigt blifva öfverflödiga för vårt försvar. Jag tror likväl ej det vore klokt att gå så brådstörtadt tillväga och i ett tag

*Om båtsmans-
hålllets ställan-
de på vakans.
(Forts.)*

upphäffa dessa institutioner genom att ställa hela vår indelta armé på vakans, utan att vi sätta något annat i dess ställe; ej heller anser jag det vara för försvarsfrågans lösning i sin helhet klokt, att nu sätta båtsmansindelningen på vakans och derigenom göra en del orter likasom städer ointresserade att få indelningsverket afskaffadt. En sådan åtgärd synes mig ej hafva större skäl för sig, än om man gjorde ett liknande yrkande med afseende på den indelta soldaten, ty i ena som andra fallet kunna enahanda skäl åberopas, och mig synes, som de krafter, hvilka nu förenade finnas för indelningsverkets afskaffande, ej böra förminska eller splittras.

Vid motionens behandling inom Utskottet förekom någonting, som ännu mera än förut styrkte mig uti den åsigten, jag redan hyste, huru frågan borde afgöras. En ledamot upplyste nemligen, att de båtsmansrotar, hvilka enligt redan fattade beslut böra ställas på vakans, ännu ej blifvit det af den anledningen, att rothållarne ännu ej velat gå in på den föreslagna vakansafgiften. Vid sådant förhållande och då rothållarne ej kunna tvingas att åtaga sig vakansafgiften, i stället för effektiv rotering, synes det mig öfverflödigt att affärda skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, åtminstone förr än det beslut, som i berörda hänseende redan är fattadt, gått i verkställighet till sin helhet, och jag anhåller således om bifall till Stats-Utskottets föreliggande förslag.

Herr Nils Petersson: Icke heller jag har kunnat dela Utskottets åsigt i frågan, och följaktligen delar jag icke den siste talarens farhåga för följderna, i händelse den föreliggande motionen skulle vinna Riksdagens bifall. Det tyckes mig ligga i sakens natur, att hvad man än har för tanke om försvarsväsendets ordnande, utgången af den fråga, hvarom Herr Danielsson väckt motion, icke utgör något hinder för försvarsfrågans lösning, ty derigenom att rust- och rothållare betala vakansafgift i stället att underhålla båtsmän, är ju ej sjelfva båtsmansinstitutionen upphäfd. Den står kvar ändå och jag tror icke, man bör åberopa sådana skäl.

Lika med en föregående talare anser jag det vara stor miss-hushållning att låta rust- och rothållare längre utgöra sitt onus genom att underhålla och aflöna båtsmän. Det vore en stor vinst, om rusthållet eller roten i stället kunde få betala vakansafgift. Den siste talaren trodde ej, att det skulle gå för sig att sätta båtsmanshållet på vakans, emedan det visat sig, att rusthållare inom Blekinge och Södra Møre härad icke begagnat sig af den rättighet de fått att betala vakansafgift och derigenom slippa all effektiv båtsmansrustning. Denna omständighet stärker min öfvertygelse, att reformen ej skulle annat än helt långsamt kunna genomföras, men det blefve dock en ren behållning för alla de rotar och rusthåll, hvilka begagnade sig utaf tillåtelsen att i stället för effektiv båtsmanshållning erlægga årlig vakansafgift. Detta vore dock någon vinst, och den skulle tillväxa i den mån flera begagnade sig af förändringen.

Man har framhållit att båtsmännen nu äro bättre än förr, att man gifvit dem yrkesbildning och derigenom gjort dem mera användbara än förut. Det kan väl vara sant. Det finnes alltid i den stora massan några af dem, som äro mottagliga för bildning, men i allmänhet får man väl medgifva, att båtsmännen ej äga mera fallenhet för sjömansyrket än beväringen, i synnerhet den del, som är född och uppvuxen vid sjökusten. Behovvet af manskap till flottans bemanning uppgafs nyss af en talare till omkring 4,000 man. När nu 5,000 båtsmän finnas att tillgå, är ju tillgången 1,000 man större än behovvet. Dessa 1,000 nummer kunde åtminstone sättas på vakans. För resten vet jag ej, hvartill de 24,000 man sjöbeväring skola användas, då endast 4,000 man erfordras och båtsmansindelningen dertill lemnar mer än som behöfves. Med ett ord, jag tror, att kustbefolkningen i händelse af behof är lika användbar för flottans behof som båtsmännen. Äfven om dessa få vara med hvart tredje år eller 4 månader hvarje år, torde likväl de, som äro sjömän till yrket, vara skickligare. Man skulle kanske invända, att handelssjömän, fiskare m. fl. ej fått den disciplin, som erfordras på örlogsfartyg, men jag föreställer mig, att om en sådan olycka skulle inträffa, att Sverige komme i krig, så kom kriget väl icke tvärt på. Man fick tid nog att öfva och instruera folket att värna sitt land. Militärerne söka göra försvaret så stridsfärdigt som möjligt, men jag tror, att svenska staten och hela den civiliserade världen en gång måste vända blad och lemna den berustade freden bakom sig. Vid försvarets ordnande bör man utgå från den synpunkten, att folket i allmänhet skall biträda vid försvaret och följaktligen ställa så till, att den nödiga öfningen kan på kort tid bibringas manskapet, då faran af krig är hotande. Jag förmodar, att man framdeles skall medgifva riktigheten häraf, ehuru man för närvarande dertill ej är benägen. Den af motionären påyrkade förändring, eller båtsmanshällets sättande på vakans, skulle utgöra ett första steg i denna nya riktning, och då derigenom mycket godt skulle åstadkommas, så yrkar jag afslag å Utskottets förslag i denna punkt och bifall till den vid betänkandet fogade reservation.

Herr Sven Andreasson: Från hvilken synpunkt jag ser denna fråga, kan jag icke finna annat, än att det vore välbetänkt att sätta båtsmanshället på vakans. Statens intresse bjuder det och flottan skulle deraf hafva fördel, ty den befriades från en personal, som allmänt erkännes vara olämplig, och utan att vilja tillskynda rotehållarne någon vinst på förändringen, helst jag anser, att vakansafgifterna böra sättas så pass höga, att de fullt motsvara de utgifter och olägenheter, rotehållarne nu hafva utaf båtsmanshället, så skulle dock jemväl rotehållarne tillskyndas en fördel derigenom att de en gång finge veta hvad de skulle utan ständiga trakasserier betala.

Då under diskussionen den åsigten här sökt göra sig gällande, att derest båtsmanshället sättes på vakans, skulle man icke längre

*Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.*
(Forts.)

*Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.*

(Forts.)

hafva samma intresse att få frågan om indelningsverkets afskaffande löst. För min del tror jag ej något sådant, såvida vakansafgift åsattes som verkligen motsvarade båtsmanshällets kostnad; ty i så fall skulle ju påtagligen innehafvare af vakanta båtsmansrotar vara och blifva lika mycket intresserade af en rättelse eller ett afskaffande af indelningsverkets orättvisor, som de hvilka fortfarande effektivt rusta eller rotera. För öfrigt är jag på det lifligaste öfvertygad derom, att man genom partiella reformer snarare når lösningen af frågan — indelningsverkets afskaffande — i sin helhet än om man strider emot hvarje äfven den minsta och välbehöfligaste förändring, blott för det man vill hafva allt på en gång.

Icke heller kan jag gilla den uppfattningen att, i händelse af båtsmanshällets upphörande, Riksdagen ej skulle lemna medel till flottans bemanning, ty redan den omständigheten att inflytande vakansafgifter kunna få användas till aföning åt ersättningsmanskap för flottans behof, jäfvar en dylik åsigt, men skulle Riksdagen deremot finna, att dessa uppgifter hellre böra direkt redovisas till statsverket, så torde väl ingen vara så enfaldig föreställa sig, att icke Riksdagen i stället höjde anslaget till flottans sjömanscorps.

För min del yrkar jag afslag å den föredragna punkten af Stats-Utskottets betänkande och bifall till reservationen.

Herr Per Nilsson i Espö: Första Kammaren har redan bifallit denna punkt af Stats-Utskottets betänkande, och att längre fortsätta diskussionen förefaller mig ungefär som att gräla om påfvens skägg. Jag skall därför ej upptaga tiden, utan yrkar helt kort bifall till Utskottets förslag.

Herr Jonas Jonasson i Gullaboås: På de af min granne till höger uttalade skäl yrkar jag afslag å Utskottets förslag i denna punkt och bifall till reservationen.

Herr Liss Olof Larsson: Då — jag tror — alla de ledamöter af Stats-Utskottet, hvilka reserverat sig mot Utskottets förslag, uppträdt till förmån för reservationen, men endast en utskottsledamot förordat Utskottets hemställan, så torde det tillåtas mig, som icke hör till reservanternes antal, att yttra några ord till försvar för sistnämnda förslag.

Om det här gällt frågan, huruvida båtsmansinstitutionen är tidsenlig och båtsmännen lämplige för sjömansyrket, skulle jag i det afseendet kunnat förena mig med dem, som säga, att institutionen ej längre är lämplig; ty derom har Riksdagen, åtminstone majoritetens i Andra Kammaren, många gånger uttalat sig. Men det är ej blott om båtsmansinstitutionens lämplighet eller olämplighet man uttalat sig; man har äfven yttrat sig om indelningsverket i allmänhet. Afskaffas indelningsverket, såväl det indelta kavalleriet och in-

fanteriet som äfven båtsmansindelningen, så har jag dock trott, att det icke skulle tillgått på det sätt reservanterne föreslagit, nemligen en del i sänder. Ty med samma skäl, som man nu begär båtsmäns ställande på vakans, kunde hvilken som helst af Kammarens ledamöter väcka motion om att man skulle sätta ett indelt kavalleriregemente och en annan gång ett indelt infanteriregemente på vakans — undan för undan till dess man vore qvitt hela indelningsverket, utan att något annat blifvit satt i stället. Jag har föreställt mig, att indelningsverkets upphäfvande skulle ske derigenom, att man sätter något annat försvar i stället för det man tar bort. Dessutom befarar jag, att om man tager bort en corps eller ett regemente i sänder, så skola de sista få vänta bra länge. Ett exempel härpå ega vi just uti båtsmanshållet. Som bekant, utgjorde städerna förr båtsmansrotering, men blefvo sedermera derifrån befriade mot erläggande af en ringa vakansafgift. Nåväl — icke hafva städerna visat någon ifver att afskaffa indelningsverket i allmänhet, ehuru de sjelfva blifvit befriade från att uppsätta båtsmän, eller hafva icke de i allmänhet motsatt sig de erbjudanden vi gjort för att blifva qvitt vårt indelningsverk — emedan de icke ansett de erbjudna villkoren antagliga? Dessutom förefaller det mig besynnerligt, huru det skulle tillgå, om man på föreslaget sätt skulle ställa båtsmanshållet på vakans; ty en sådan åtgärd skulle naturligtvis blifva beroende derutaf, huruvida rotehållarne ville ingå på erläggande af den vakansafgift, Kongl. Maj:t i sådant fall kunde komma att bestämma. Icke heller kan jag föreställa mig att, för den händelse en skrifvelse i föreslaget syfte aflättes, från Riksdagen till Kongl. Maj:t, en uppgörelse härutinnan mellan Kongl. Maj:t och Kronan, å ena, samt rotehållarne, å den andra sidan, skulle ske för all framtid utan endast på viss, bestämd tid, i hvilket senare fall jag återigen icke kan förstå, huru man skulle ställa till med befälet vid båtsmanskompanierna. Icke kunde man i sådant fall afskeda befälet; och icke heller kan jag inse, hvad detsamma, om det skulle bibehållas, skulle få att sysselsätta sig med; ty om rotehållarne förklarade sig vilja få sina rotar vid inträffande ledighet ställda på vakans, skulle ju befälet icke få någonting att göra, hvaremot, om rotehållarne återigen förklarade, att de i anseende till den möjligen blifvande höga vakansafgiften ville fortfarande behålla karlen, befälet skulle behöfvas. Allt detta synes mig vara omständigheter, som torde blifva svåra att ordna på ett tillfredsställande sätt, hvadan jag anser det vara bäst att vänta med den ifrågasatta förändringen, tills hela indelningsverket följer med; och jag hoppas, att detta skall inträffa fortare, om båtsmanshållet tills vidare bibehålles oförändradt än om partiella förändringar deri under tiden vidtagas.

Jag yrkar fördenskull bifall till Utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Herrar Åke Andersson, Ivar Månsson, Christen Assarsson, O.

Om båtsmans-
hållets ställan-
de på vakans.
(Forts.)

Om båtsmans- B. Olsson, J. Andersson i Knarreвик, Nils Nilsson i Espinge och
hålllets ställan- Johan Jönsson instämde med Herr Liss Olof Larsson.
de på vakans.

(Forts.)

Herr Jöns Rundbäck: Det kan väl så tyckas, att det kan vara onödigt att vidare tala om denna sak, sedan Första Kammaren redan fattat sitt beslut deri; men då de ärade talare, hvilka uppträdte emot den vid denna punkt fogade reservationen, hvori föreslås en underdänig skrifvelse till Kongl. Maj:t om båtsmanshålllets ställande på vakans i mån af inträffande afgang, och likaså Stats-Utskottet synes mig icke hafva reda på, hvad i denna fråga vid förgående riksdagar förelupit, vill jag till deras benägna upplysning derutiinnan bedja att få yttra några ord i saken.

Stats-Utskottet säger i nu förevarande betänkande, att Riksdagen nu icke mer än förut läser finnas benägen att bifalla motionärens framställning om båtsmanshålllets ställande på vakans. Men är förhållandet så? Har icke Riksdagen förut hyst en alldeles motsatt åsigt mot den Utskottet här framställer? Och huru kan denna Riksdagens delegation, till Riksdagen inkomma med dylika »upplysningar» och derpå föta sitt förslag, då förhållandet i verkligheten är alldeles motsatt?! Vid 1866 års riksdag inkom nemligen Kongl. Maj:t med förslag till förändrad organisation af flottan och föreslog då, bland annat, att ett ganska betydligt antal skulle öfverflyttas från båtsmans- till soldathållet. Riksdagen biföll emellertid icke detta förslag; men i Riksdagens underdäniga skrifvelse den 11 Maj 1869, innefattande, bland annat, svar på Kongl. Maj:ts nyssnämnda förslag, yttrade deremot Riksdagen, att de då till öfverflyttning till landförsvaret ifrågasatta nummer af båtsmansroteringen borde, i mån af inträffande afgang, tills vidare ställas på vakans. Vid 1872 års riksdag — ty denna fråga har vid hvarje riksdag varit före — föreslog Kongl. Maj:t, att båtsmansnumren i Södra Møre och Blekinge skulle ställas på vakans. Detta förslag vann också Riksdagens bifall, och, om jag icke misstager mig, skulle i sådant fall 1150 nummer komma på vakans; men i sammanhang härmed yttrade Riksdagen i sin underdäniga skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t — och det är just hvad Stats-Utskottet nu förnekar, denna delegation, som i frågor af denna beskaffenhet skall lemna Riksdagen upplysningar — att »i sammanhang med behandlingen af det nådiga förslaget har Riksdagen till pröfning förehåft åtskilliga af enskilda motionärer gjorda framställningar derom, att Riksdagen måtte för sin del besluta, det hela båtsmanshålllet skulle i mån af afgang försättas på vakans, men, ehuru väl Riksdagen delar de åsikter, som legat till grund för dessa framställningar, att nemligen med hänseende till den förändrade beskaffenheten af sjöförsvarets materiel, båtsmansinstitutionen numera icke kan anses tidsenlig, och att det således vore önskligt, om båtsmanshålllet i sin helhet eller åtminstone till betydligare del kunde försättas på vakans, har Riksdagen dock icke ansett sig böra samma framställningar bifalla. Riksdagen har

nemligen» — och hvarför? — »redan uti underdånig skrifvelse af den 11 Maj 1869» — det är just den skrifvelse jag förut åberopat — hos Eders Kongl. Maj:t anhållit, att de då till öfverflyttning på landtförsvaret ifrågasatta nummer af båtsmansroteringen måtte, i mån af inträffande afgang, tills vidare ställas på vakans; och Riksdagen har därför ansett sig kunna antaga, att frågan om båtsmanshällets allmänna ställande på vakans skall vid pröfningen af de under utarbetande varande förslag till ordnandet af sjöförsvarets personal icke lemnas ur sigte, helst det nu gjorda nådiga förslaget utgör ett viktigt steg i den riktning, som af motionärerne blifvit förordad.» På detta sätt har Riksdagen i sin helhet, så har Andra Kammaren flera gånger yttrat sig i fråga om båtsmanshällets ställande på vakans.

I fråga om behovet af båtsmän har här yttrats: så många hafva vi; så och så många behöfva vi; och vi skola därför tillse, huru olika förslag förut förevarit rörande flottans manskap. År 1851 ansåg dåvarande sjöministern i sitt då framställda stora förslag, att för flottans bemanning erfordrades 20,185 man. År 1872 antog dåvarande sjöförsvarskomité, att 10,000 och några hundra man voro behöfliga, men sedermera år 1870 ansåg man, att till samtliga krigstjenstdugliga fartyg icke erfordrades mer än 1,356 man ur gemenskapsklassen. Nu har man emellertid ett betydligt antal manskap, så vida matros-skeppsgosseklassen får räknas dit; och, om jag icke misstager mig, ökades sistnämnda klass i fjor. Och i följd häraf erfordras till tjenstgöring å flottan ett mycket litet ytterligare antal personer, hvarför ock de vakansafgifter, som skulle inflyta, om båtsmanshället ställdes på vakans, skulle räcka till för aflöning af det öfriga manskap, som skulle erfordras utöfver det, som redan finnes.

En talare på skånebänken, Herr Sven Nilsson i Efveröd, yttrade, att han icke kunde gilla den åsigten — och den är dock uttalad i Utskottets betänkande — att Riksdagen 1877 afslog den då framställda begäran om båtsmanshällets ställande på vakans derföre, att fråga då var om försvarsväsendets ordnande i dess helhet. Jo, just detta var orsaken; ty på samma gång ett dylikt förslag förelåg kunde det naturligtvis icke vara fråga om att sätta båtsmanshället på vakans, ehuru — jag må säga det — man i det storartade förslag, som i fjor förelåg, glömt bort en väsentlig del af landets försvar, eller sjöförsvaret.

Nu säger man, att vissa rust- och rotehållare icke skulle vilja gå in på att betala vakansafgifter, äfven om det skulle medgifvas dem. Ja, mine herrar, det beror på olika omständigheter i olika län och orter. Jag skall i det hänseendet be att få nämna att, då enligt markegångstaxorna båtsmansvakansafgifterna i Västernorrlands län uppgå till 148 kronor och några öre, de utgöra i Vesterbottens län icke mera än 76 kronor, likasom soldatvakansafgifterna i Stockholms län uppgå till 152 kronor och derutöfver, under det att de i Södermanlands län endast äro upptagna till 69 kronor. Det är en

Om båtsmans- ofantlig skilnad i dessa fall, och det är icke att undra på att, då
hålllets ställan- vakansafgifterna i en del län äro så höga, man drager sig för att
de på vakans. vilja betala dem.

(Forts.)

Herr Liss Olof Larsson sade, att han ej visste huru båtsmans-
hålllets ställande på vakans skulle tillgå. Detta är en sak, som
Kongl. Maj:t skall taga i öfvervägande, och hvarom vi önska få
upplysning. Han nämnde äfven, att befälet icke skulle få något att
göra, om man genom att sätta båtsmanshållet på vakans toge bort
manskapet. Jag skall dock be att få omtala, att jag vet en båts-
manskompanichef, som måste hafva två kompanier, enär det ej fin-
nes tillräckligt befäl, och dessutom hafva vi ju nyligen hört, att
flottan i allmänhet saknar full tillgång på befäl. Jag tror således,
att, om man drager in båtsmanshållet, det icke skall saknas tillfälle
att använda det derigenom lediga befälet, och att man icke behöfver
hysa några skrupler i detta hänseende. Jag anser för resten, att felet
ligger i sjelfva båtsmansinstitutionen; och så mycken sakkunskap tror
jag mig besitta, att jag kan påstå, att det är omöjligt, att en per-
son, som skall vara sjöman, men ändå icke kommer till sjös oftare
än hvar tredje år, kan blifva en duglig sjöman, och, så vidt jag
icke misstager mig, är det båtsmännen förbjudet att taga hyra på
kofferdifartyg. Tro herrarne verkligen, att de under sådana förhål-
landen kunna blifva skickliga sjömän? Också yttras i det betänkande,
som af Prosten Lyth åberopats, att, för att en båtsman skall kunna
blifva en första klassens sjöman, det erfordras 15 år, och då är han
en 40 års karl. Han är då för gammal och kan aldrig blifva en
duglig sjöman; det är för sent.

Vidare förekommer en annan omständighet, som jag skall i förbi-
gående påpeka. En reservant yttrade nemligen i sin reservation vid
Särskilda Utskottets betänkande vid 1870 års riksdag så märkliga
ord, att de måste i sin mån bidraga till båtsmanshållets ställande på
vakans. Rerervantens yttrande var följande: »Ändras ej föreskrifterna
angående uppfordringen — hinna åtskilliga båtsmän på deras hela an-
tagningstid icke att erhålla *minimum* af nödig rekrytbildning. Skall
denna ske under en kortare tid af t. ex. 4, 6 eller 8 år, få torpen stå
obrukade af brukarne, och den hustru, som nästan alltid finnes när
ett jordbruk skall mottagas, sitta ensam, antingen hela eller två tredje-
delar eller hälften af tiden under de första fyra åren af jordbrukningen
och äktenskapet.» Kunna herrarne tycka, att ett sådant familjelif
och ett sådant jordbrukssätt passar, och att en person, som på detta
sätt tillbringar sitt lif, kan blifva duglig?

Det är för öfrigt min lifligaste öfvertygelse att, om båtsmans-
hållet ställes på vakans, detta icke skall en enda dag uppehålla, utan
tvärtom påskynda försvarsväsendets ordnande; och jag tror, att de
stora ansatser, som vi göra, icke duga, utan att vi böra gå till väga
så småningom och genom att undanrödja det onödiga så småningom
komma till ett sundare och bättre system i afseende å försvaret än
det vi nu hafva. Men de, som sätta sig emot hvarje liten förän-

dring, säga: vi vilja hafva allt eller också intet. Derföre stå vi och stampa på ett och samma ställe, utan att kunna vidtaga någon, äfven den minsta förändring. Jag anser att vi böra taga stegen sakta, och det steg, jag önskar att Riksdagen nu måtte taga, kan tagas utan farhåga och utan att behöfva hysa fruktan, att det skall inverka på försvarsfrågan.

Jag yrkar bifall till reservanternes förslag.

Herr Danielsson: Det var med anledning af Herr Per Nilsons yttrade missnöje öfver diskussionens gång, i det han sade att man här pratade om påfvens skägg, som jag begärt ordet. Det må nu vara; man kan blifva missnöjd, då man icke har goda skäl att bjuda på, och naturligtvis förutsättes af de herrar, som tala emot reservanternes förslag, att de icke äro fackmän eller också att de icke vilja hushålla med statens medel. Här föreligger emellertid en stor hushållningsfråga. Jag ber för öfrigt att få tillägga att, om man alltid skulle fästa sig vid hvad Första Kammaren fattat för beslut, skulle denna Kammare ju icke handla sjelfständigt, och jag kan väl icke rå för, att icke frågan samtidigt behandlats i båda Kamrarne.

Hvad Herr Liss Olof Larssons bekymmer och farhågor samt krångliga sätt att draga nytta af cheferne för båtsmanskompanierna beträffar, är jag förekommen af Herr Jöns Rundbäck, ty han yttrade just hvad jag ämnade föreslå, nemligen att det går an att använda dem på andra områden, och detta så mycket hellre, som det ju råder brist på officerare vid flottan och, som vi veta, det icke finnes mer än en chef för hvart båtsmanskompani.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid, men jag tror att så talande skäl för bifall till reservationen kvarstå ovederlagda, att jag tryggt kan vidhålla mitt yrkande om bifall till densamma.

Herr August Peterson: Jag skall nu icke yttra mig om båtsmännens större eller mindre duglighet och lämplighet för vapnet, ty derom har redan förut så mycket ordats af båda sidornas talare, att det kan vara alldeles tillräckligt. Man har sagt, att, derest båtsmanskompanierna sattes på vakans, skulle detta förhindra arméorganisationen i sin helhet, emedan de rotehållare, som fått sina båtsmän satta på vakans, skulle vara nöjda dermed, så att de sedermera icke skulle lägga sig vinn om att få försvaret ordnad på ett bättre och ändamålsenligare sätt. Så är då icke förhållandet i Blekinge åtminstone, ty der äro vakansafgifterna så höga, att icke alla rotehållare vilja gå in på vakansen, utan hålla hellre båtsman. Detta är mindre tryckande för dem, emedan de då få betala med natura-persedlar och slippa på en gång erlægga den höga vakansafgiften. Der har man således icke någon fördel af att få båtsmännen satta på vakans, och om reservanternes förslag ginge igenom och rotehållarne tvingades att vid nuvarande

Om båtsmanshålllets ställande på vakans.
(Forts.)

Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.
(Forts.)

båtsmäns afskedstagande hålla numret vakant, skulle säkert många rotehållare uti Blekinge blifva missnöjda deröfver. Jag hörde äfven sägas, att vakansafgiften skulle blifva högre än den nu är, men, om detta möjligen kan vara nödvändigt uti andra delar af riket, kan jag försäkra eder om att det icke behöfves i Blekinge, ty der är den tillräckligt hög förut. Vidare var det någon, jag tror det var Liss Olof Larsson, som sade, att vakanssumman borde bestämmas för viss tid. Åtminstone för de nummer, som nu redan äro vakanta, lärer väl detta icke gå an, ty jag föreställer mig, att för dem kan det väl icke blifva på annat sätt.

Denna vakansåtgärd är svår, äfven derföre att det heter »half-effektiva nummer» och dem kan Kongl. Maj:t vid behof anbefalla genast skola sättas upp. Det nu af motionären förelagda förslaget är derföre icke för rotehållarne synnerligt mycket att glädja sig åt och förhindrar icke på något sätt frågan om försvarsverkets omorganisation.

Endast kuststräckan i Blekinge har gått in på vakansen, och detta dels af det skäl, att de hafva ondt om skog och således svårt att skaffa vedbrand och byggnadstimmer åt båtsmännen och dels derföre att de hafva ondt om bete för båtsmännens kor.

Detta är orsaken, hvarföre de gått in på vakanserna, under det man icke gjort det i norra delen af provinsen, der såväl skogs- som betestillgången är riklig.

Jag framställer emellertid intet yrkande.

Herr Hörnfeldt: Jag var nästan färdig att gifva talaren på skånebänken rätt i hans uppfattning om diskussionen, att densamma tycktes röra sig, såsom man brukar säga, omkring påfvens skägg. Jag sade, att jag vore *nästan* färdig att göra det, emedan, såvidt jag kunnat rätt uppfatta diskussionen, ingen talare uppträd till försvar för båtsmansinstitutionen, utan hvar och en har utdömt densamma, men man har ändock varit tveksam om, huruvida en skrifvelse borde aflåtas eller icke i det syfte, att Kongl. Maj:t, då han funne det lämpligt, skulle, i mån af afgang, sätta båtsmanshället på vakans. Om man erkänner, att båtsmansinstitutionen icke är behöflig eller gagnelig för sitt ändamål, så kan jag åtminstone icke finna, hvad det skulle ligga för fara uti att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, att båtsmanshället under en längre tid så småningom skulle ställas på vakans. Detta är det väsentligaste skälet, hvarföre jag inom Utskottet icke ansåg mig kunna bifalla Utskottets förslag, utan anmälde min reservation.

Det var dock icke egentligen för att säga detta, som jag begärde ordet, utan af den anledning, att jag funnit mig uppkallad af en talare framför mig, som nu icke är inne i Kammaren, men som ansåg det vara en pligt för honom att uppträda och försvara Utskottets förslag, derföre att *alla* reservanterne redan skulle hafva uppträd till försvar för den afgifna reservationen, Han tycktes der-

vid icke komma i håg, att jag också var reservant i frågan, eftersom han hade den uppfattning, att alla reservanterne redan yttrat sig. *Om båtsmanshållets ställande på vakans.* (Forts.)

Samme ärade talare gjorde den, efter min uppfattning, temligen svåra beskyllningen emot städerna, att han sade, det städerna i fråga om afskaffande af indelningsverket i de flesta fall motsatt sig en dylik åtgärd, och anledningen till detta förfarande i afseende på indelningsverket ansåg han hafva dikterats af den omständigheten att städernas båtsmän voro satta på vakans. Om denna beskyllning mot städerna är riktig, så ber jag att få fästa hans uppmärksamhet derpå, att man med samma skäl kan öfverflytta samma beskyllning på åtskilliga andra orter i landet, der, såsom vi veta, båtsmanshållet jemväl är satt på vakans. Under sådana förhållanden torde det icke vara lämpligt att utkasta mot vissa orter den beskyllningen, att deras beslut i afseende på afskaffande af den indelta armén skulle dikterats af den omständigheten, att de icke hade någon nytta eller fördel af beslutet, i följd deraf att deras båtsmän äro ställda på vakans. Emot en dylik beskyllning måste jag nedlägga min bestämda protest, emedan jag har den uppfattning, att hvar och en representant i Andra Kammaren och representationen i sin helhet handlar allenast efter sin öfvertygelse, oafsedt det gäller den ena eller andra frågan. Samme ärade talare förklarade sig icke veta, hvartill man skulle använda befälet, i händelse båtsmanshållet sattes på vakans. I detta fall har han dock blifvit vederlagd af åtskilliga andra talare, så att derom behöfver jag icke yttra mig. Jag tror ock, att han bort hafva klart för sig att, när man haft sådan utväg redan nu, då andra kompanier blifvit satta på vakans, man skulle kunna förfara på enahanda sätt med dem, som i framtiden komme att sättas på vakans och med lätthet bereda sysselsättning äfven för det befäl, som sålunda bliver ledigt. Jag tror således, att den inom Stats-Utskottet framställda reservationen har fullt skäl för sig, och anhåller fördenskull om afslag å Utskottets framställning och bifall till nämnda reservation.

Friherre Leijonhufvud: Jag vet nogsam, att hvarje gång det är fråga om båtsmanshållet, man här i Andra Kammaren får höra ungefär detsamma. Det är således icke med anledning af något nytt, som i frågan yttrats, jag nu begärt ordet, utan endast för att tillkännagifva, att jag icke i sak kan instämma i de åsigtter här i dag uttalats. Detta veta herrarne förut, och jag kan derföre nu yttra mig ganska kort.

Det har här först och främst sagts, att det vore billigare för kronan att afskeda båtsmännen och anskaffa folk på annat sätt. Jag får i det hänseendet säga, att jag icke tror härfpå, ty alla beräkningar jag anställt visa, att det icke blir billigare utan tvärtom dyrare.

Det andra skälet var, att båtsmännen skulle vara odugliga till sjötjenstgöring, men faktiskt har dock visat sig, att så icke är

Om båtsmanshålllets ställande på vakans.

fallet, ty alla våra fartyg äro ju bemannade med båtsmän, och erfarenheten har ju ådagalagt, att de skötä sig rätt bra och ega tillräcklig utbildning för sjötjensten.

(Forts.)

Jag har velat säga detta för att gifva till känna, att mina åsikter i frågan icke stämma öfverens med majoritetens i Kammaren.

Slutligen är min allvarliga önskan, att, då Kongl. Maj:t en gång har för afsigt att borttaga båtsmanshållet, han icke må göra detta utan att se sig väl före hvad han får i stället.

Herr Liss Olof Larsson: Jag ber att få yttra blott ett par ord med anledning af vännen Hörnfeldts anförande. Han gaf nemligen en tydning åt mina ord, som jag icke väntat, att han skulle kunna gifva. Jag sade nemligen, att städerna, som redan fått sina båtsmän ställda på vakans, icke visat någon ifver för att få indelningsverket i öfrigt afskaffadt, men jag antydde tillika att detta kom sig deraf, att de icke ansågo de vilkor, vi erbjudit, vara antagliga, d. v. s. att det försvar vi erbjudit i stället för indelningsverket icke varit antagligt.

Han yttrade vidare, att jag framkastat så svåra beskyllningar mot riksdagsmännen genom att tillägga dem dåliga motiv för sina beslut, när jag sade, att de, som stodo qvar till sist, skulle, om det blefve ett successivt ställande på vakans, få vänta temligen länge. Han tydde detta så, att jag åsyftade att de, som blifvit befriade, skulle se blott på sina enskilda intressen och säga nej till de öfriges befriande, därför att de sjelfve fått sina fördelar bevarade. Jag tror dock icke, att mitt yttrande hvarken bort eller kan uppfattas på sådant sätt.

Då det förefaller mig temligen otänkbart att vi skola uppnå en tid, då intet försvar erfordras, så torde det väl också vara alldeles tydligt, att om vi ställa det ena regementet eller det ena vapnet efter det andra på vakans, utan att något annat försvar sättes i stället, då måste de sista regementena fortfarande få rusta, ty de kunna icke ställas på vakans, utan att landet skall blifva i det närmaste försvarslost. Detta var meningen med hvad jag sade, och om man rätt vill förstå mina ord, skall man icke med fog kunna göra mig den beskyllning, som nämnde talare framställt.

Herr Ola Månsson: Mina åsikter rörande båtsmansinstitutionen åtminstone i Blekinge tror jag många af denna Kammarrens ledamöter på förhand känna till, och jag har icke nu ändrat åsigt. Om denna institution vore sådan, att den kunde upprätthållas genom erhållandet af dertill nödiga anslag och man fick öfva båtsmännen så mycket som behöfdes, skulle nog dessa menniskor såväl som andra kunna blifva nyttiga sjömän, men då indelningsorganisationen med sina kontrakt och egendomligheter lägger hinder i vägen för detta, tror jag vi böra vara ense om att hela denna institution är föga gagnelig för landet.

Nu har Utskottet sagt, att båtsmanshällets sättande på vakans skulle vara till hinder för lösandet af den stora frågan, försvarsväsendets omorganisation. För min del hyser jag icke den åsigten, ty sannolikt komma icke alla båtsmansnumren att så snart sättas på vakans. Åtminstone i Blekinge är vakansafgiften så hög, att en stor del af de rotehållare, som haft tillfälle att sätta sina båtsmansnummer på vakans, funnit med sin fördel förenligt att icke göra det. Besynnerligt nog är förhållandet härutinnan betydligt olika mellan Blekinge och Södra Möre, der vakansafgiften uppgår till icke mer än 80 à 90 kronor per nummer, hvaremot samma afgift i Blekinge uppgår till 125 à 130 kronor. Detta förhållande tror jag beror på omständigheter, som här icke lämpligen behöfva omnämnas.

*Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.
(Forts.)*

För min del är jag emellertid icke det ringaste bekymrad, om frågan denna gång löses på det ena eller andra sättet. Men hvad jag velat säga är, att jag icke tror, att den stora frågans lösning hvarken påskyndas eller försenas, hvad beslut här än kommer att fattas.

Öfverläggningen var slutad. Efter upptagande af de meningar som förekommit, gaf Herr Talmannen, enligt dem, propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, det förslag måtte antagas, som Herrar R. von Kræmer m. fl. i sin här ofvan omförmälda reservation framställt; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering begärdes, i anledning hvaraf en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i sjette punkten af utlåtandet N:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit det förslag, som blifvit framställt uti den af Herrar R. von Kræmer, Carl Ifvarsson m. fl. afgifna, vid punkten fogade reservation.

Voteringen försiggick och utföll med 103 ja mot 50 nej; hvadan Utskottets hemställan blifvit af Kammaren bifallen.

Punkterna 7—12.

Biföllos.

Punkten 13.

I anledning af Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af ett extra anslag för år 1880 å 156,000 kronor till kompletterande af sjöbefästningarne vid Karlskrona, hade Utskottet hemställt,

att Kongl. Maj:ts berörda nådiga framställning måtte i den mån af Riksdagen bifallas, att till komplettering af sjöbefästningarne vid Karlskrona på extra stat för år 1880 anvisades ett anslag af 60,000 kronor.

Rörande detta ärende yttrade

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter: Det är icke för att påyrka någon ändring i hvad Utskottet i den föredragna punkten föreslagit, som jag begärt ordet, utan endast för att få klarhet om rätta förståndet af det beslut Kammaren kommer att fatta. Utskottets förslag skiljer sig icke väsentligt från Kongl. Maj:ts framställning annat än i afseende på siffran, men i motiveringen säges, att Utskottet ansett sig böra tillstyrka anslagen till anskaffande af en lyftkran, till ammunitionsdockors inredning och till uppläggning af kanoner. Nu är emellertid förhållandet, att derigenom skulle ändock komma att saknas laddetyg och rigningsinstrument till dessa kanoner, som derföre i allt fall blifva obrukbara, der de blifvit uppställda. Men å andra sidan är det ju möjligt, att de 60,000 kronor Utskottet tillstyrkt icke komma att till fullo åtgå till de dermed afsedda ändamål; och för den händelse att ett öfverskott skulle uppstå, har jag velat uttala den förmodan, att det må vara Kongl. Maj:t obehaget att använda detta öfverskott till anskaffande af laddetyg med flera inventariepersedlar, som kunna finnas mest behöfliga.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 14—17.

Blefvo jemväl bifallna.

De vid utlåtandet fogade tabeller lades till handlingarne.

§ 4.

Vid föredragning dernäst af Banko-Utskottets memorial N:o 2, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning, biföll Kammaren hvad Utskottet i nämnda memorial hemställt; hvarefter Utskottets slutliga yttrande, angående den vidare pröfningsen af de i revisorernes och fullmäktiges berättelser förekommande ämnen, lades till handlingarne.

§ 5.

*Om debetsedels
vitsord.*

Föredrogs Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 1 (i samlingen N:o 7), i anledning af väckt motion om ut sättande i debetsedel af taxeringsvärde å fastighet på landet samt om sådan debetsedels vitsord.

Herr Sven Håkansson hade i sin motion, N:o 59, föreslagit: »att i skattskrifnings- eller debetsedel, som häradsskrifvare utfärdar, ut sättes för hvarje jordegare taxeringssumman för hans fastighet jemte bevillningen derför och det för hvarje hemmans nummer eller lott deri, och att sådan debetsedel vid uppvisandet i detta hänseende eger vitsord lika med taxeringsbevis der så fordras».

Beträffande nämnda motion hade Utskottet hemställt,

att densamma icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föraleda.

Mot denna hemställan var reservation inom Utskottet afgifven af Herrar *O. Karlsson*, *J. Anderson*, *A. P. Lind* och *A. Svenson*, som för sin del framlagt en så lydande hemställan:

»att Sven Håkansons motion i så måtto bifalles, att skattskrifnings- eller debetsedel, som häradsskrifvare utfärdar, eger vitsord lika med taxeringsbevis vid beräkning af stämpelpapper för lagfarter och bouppteckningar med flera tillfällen, der det sig göra låter».

Efter uppläsning af Utskottets förslag yttrade

Herr Westerdal: Då ingen af reservanterne uppträder för att försvara sin åsigt, ber jag att få upptaga densamma såsom min egen. De skäl, som reservanterne anført, synas mig talande nog, hvarföre jag, med åberopande deraf, yrkar bifall till reservationen.

Herr J. Anderson i Tenhult: Jag ber att hufvudsakligen få åberopa de skäl, som finnas anförda i vår reservation. Jag finner det alldeles besynnerligt, att, om en häradsskrifvare ensam skrifver under en handling, anses den såsom fullgiltigt bevis, men att, om både han och kronofogden skrifva under en handling, så skall den icke ändå gälla något. Jag yrkar derför bifall till reservationen.

Herr Ola Månsson: Jag kan icke finna annat, än att det skulle vara gagneligt, att taxeringsvärdet utsattes på debetsedlarne. Derigenom skulle säkerligen förorsakas endast ringa tidsutdrägt för häradsskrifvaren, ty vid debetsedelns utskrifvande måste ju taxeringsbeloppet i hvarje fall ligga exakt för honom, om en rätt debitering skall vinnas. Och att det vore till nytta vid många tillfällen, tror

Om debetsedels jag hvar och en skall erkänna. Jag yrkar alltså äfven för min del bifall till reservationen.

(Forts.)

Herr Lyth: Här hafva ännu icke åberopats andra skäl emot Utskottets förslag, än dem, som anförts i reservationen; och jag ber derföre att få upptaga dessa till bemötande.

På sidan 3 i betänkandet yttra reservanterne bland annat följande: »Det är nog sant, att det drager mycken tid och omtanke att upprätta sjelfva uppbördsboken, men icke desto mindre åligger det häradskrifvare att å debetsedeln införa värdet af hvarje den skattskyldiges inom taxeringsdistriktet belägna fasta egendom, så vida han sin tjänst fullgör, enär det i nu gällande bevillningsförordnings 81 § stadgas: 'Den enligt uppbördsboken hvarje skattskyldig påförd bevilling skall upptagas å hans för samma år utfärdade debetsedel, hvilken bör, jemte de på grund af bevillningsstadgans 1 och 3 artiklar debiterade afgifter, utvisa': etc. Reservanterne tyckas sålunda förutsätta, att häradskrifvare för närvarande hafva skyldighet att svara för den å debetsedeln uppförda taxeringssummans rigtighet. Jag tror icke att så är förhållandet. Debetsedeln är nemligen i närvarande stund icke annat än en handling till utvisande af det belopp, som den skattskyldige skall betala. Och för denna summas rigtighet är häradskrifvaren ansvarig. Det är sant, att 81 § i gällande bevillningsförordning föreskrifver, att i debetsedeln äfven *skall* upptagas bevillingens belopp, och att jemväl deri *bör* införas taxeringsvärde å skattskyldiges fastighet. Men dessa uttryck »skall» och »bör» hafva efter mitt förmenande en helt olika betydelse, hvilken tjenar till ledning vid bedömandet af den föreliggande frågan. Att taxeringsvärdet *bör* införas i debetsedeln, häntyder, enligt min uppfattning, derpå, att det är godt och bra om sådant sker, men att häradskrifvare icke är ansvarig för summans rigtighet. Det kan ju rätt ofta inträffa, att häradskrifvare har att på en gång utfärda 12- å 15,000 debetsedlar och att han då icke medhinner att sjelf införa taxeringsbeloppen å dem alla, utan dervid måste anlita andras hjälp. Han bör då icke heller bära ansvaret för denna del af arbetet, utan endast svara att skattebeloppet i debetsedeln öfverensstämmer med uppbördsboken. Detta är för honom hufvudsaken. Debetsedelns ändamål är, såsom jag nyss antydde, icke att tjena såsom taxeringsbevis, utan att upplysa, hvad den skattskyldige skall betala, och att användas såsom qvittens vid liqviden. Härtill kommer, att debetsedeln, om den tillika skall innefatta taxeringsbevis, måste hädanefter skrivas vidlyftigare än hittills, enär häradskrifvaren då icke finge, såsom hittills skett, sammanföra flere fastigheter under ett gemensamt taxeringsvärde, utan måste angifva hvarje hemmansdels taxeringsvärde för sig. Detta skulle medföra en betydlig tillökning i hans arbete; helst dertill kanske komme, att taxeringsvärdet å marken och å derå uppförda byggnader jemväl skulle särskildt utsättas i debetsedeln. Vid genomläsning af Stats-

Utskottets utlåtande rörande sjetta hufvudtiteln har jag funnit, att Om debetsedels
härads-skrifvare äro klenst aflönade tjänstemän; och det är då icke
rimligt att pålägga dem ökad arbetet, utan att på samma gång öka
deras aflöning. Visserligen påstå reservanterne, att härads-skrifvare
kunnat taga ända till 50 öre i lösen för en debetsedel; men detta
är en missuppfattning. Den lösen, de uppbära, afdrages nemligen
på deras lönevillkor; och jag vet exempel på, att dylika afdrag uppgå
ända till 6- à 700 kronor.

(Forts.)

Och till hvilket resultat komma nu reservanterne? Jo, de
föreslå, »att Sven Håkansons motion i så måtto bifalles, att skatt-
skrifnings- eller debetsedel, som härads-skrifvare utfärdar, eger vits-
ord lika med taxeringsbevis vid beräkning af stämpelpapper till lag-
farter och bouppteckningar med flera tillfällen, der det sig göra låter».
Detta uttryck »så vidt sig göra låter» häntyder på ett medgifvande
från reservanternes sida, att hvad de önska icke alltid kan tillämpas,
utan att fall kunna inträffa, der »sådant icke låter sig göra». Nu
vill jag upplysa, att domare å landet redan nu i allmänhet taga
för godt debetsedel såsom taxeringsbevis, der det sig göra låter.
Men der sådant icke låter sig göra, måste man skaffa särskildt
taxeringsbevis. Då det, som sagdt, är obilligt att pålägga härads-
skrifvaren detta ökade besvär utan motsvarande ersättning, yrkar jag
bifall till Utskottets förslag.

Herr C. I. Bengtsson: Jag anser att hvarje handling, som
är undertecknad af tjänsteman å tjenstens vägnar, bör ega vitsord
och att man derfor gerna kan instämma i reservanternes förslag.
Det händer visserligen ibland, att taxeringsvärdet icke utsättes i
debetsedeln. Sådant är mycket illa; och vederbörande böra i detta
afseende noga tillhållas att göra sin skyldighet. Jag yrkar bifall till
reservationen.

Herr J. Anderson i Tenhult: Jag begärde ordet med anled-
ning af Herr Lyths yttrande, att härads-skrifvare icke alltid kunna
medhinnas att kontrollera taxeringssummorna å debetsedlarne. Ett
sådant förhållande finner jag i högsta grad origtigt; ty hvilken
tjänsteman som helst, han må vara härads-skrifvare eller kronofogde,
måste väl vara så punktlig, att han sjelf och andra kunna lita på
hvad han gör. Herr Lyth nämnde vidare, att det fans härads-skrif-
varedistrikt, der antalet debetsedlar uppginge till 12- à 15,000.
Detta är mycket möjligt; men med en medelberäkning af 8 öre för
hvarje debetsedel, hvilken beräkning icke är för hög, skulle i så-
dant fall härads-skrifvarens inkomst på uppbörden uppgå till minst
960 kronor. Herr Lyth nämnde äfven, att härads-skrifvare få vid-
kännas afdrag å sin lön, motsvarande lösen för debetsedlarne. Detta
anser jag icke vara riktigt; ty efter min uppfattning har härads-
skrifvare icke något annat afdrag på denna lösen än kostnaden för
skrifvarebiträde och dylikt. Att dessa debetsedlar, som nu mera

Om debetsedels
vitsord.
(Forts.)

inom vissa orter icke tillerkännas något vitsord såsom taxeringsbevis, kunde i sådant afseende ega stor betydelse, framgår af en tidning, som jag här håller i min hand och hvaraf inhämtas, att allmänheten vid tre ting inom min hemtrakt nödgats lösa icke mindre än 152 särskilda taxeringsbevis. Lösen därför blef ganska stor. Om man antog, att tre ting årligen hållas i hvarje domsaga, så skulle nämnda antal uppgå till 456 stycken, därför lösen måste erläggas. Jag skulle icke missunna häradskrifvarne denna lösen, äfven om den uppginge till 1,460 kronor, endast att denna lösen utginge jemnt och icke, såsom nu, komme endast några få till godo. Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid utan yrkar bifall till motionen.

Herr Bokström: Jag anhåller om ursäkt för att jag i en så jämförelsevis mindre riksviktig fråga begär att få göra något intrång på diskussionens område. Här har blifvit framställt anspråk på att debetsedeln skulle äsättas en sorts tvångskurs, hvarigenom densamma skulle upphöjas till rang, heder och värdighet af taxeringsbevis. För min del kan jag icke inse, att de fördelar, som derigenom vunnas, stå i rimligt förhållande till de olägenheter, som dermed skulle följa. Det är redan förut framhållet, huru debetsedlar tillverkas och huru debiteringen hittills försiggått, äfvensom angående omöjligheten för häradskrifvaren att sjelf medhinna dessa debetsedlars utskrifvande. Han måste nemligen lemna dessa göromål åt annan person. Jag antager för gifvet, att alla häradskrifvare noggrant kontrollera debetsedlarne med *uppbördsboken*. Men i uppbördsboken åter finnas icke taxeringsvärdena upptagna, utan måste dessa kollationeras med *taxeringslängderna*. Har nu således häradskrifvaren först med uppbördsboken kollationerat ända till 15,000 debetsedlar, så skulle ändå återstå att med taxeringslängderna ånyo kollationera taxeringsvärdena för 6 à 8,000 fastigheter. Jag tror verkligen att, när häradskrifvaren kommer derhän, han redan är så öfveransträngd, att denna sista kollationering icke kan eller bör tillmätas sådan tillförlitlighet, att de sålunda granskade siffrorna kunna läggas till grund för beräkning af en del statens inkomster. Vill man nu likväl, att debetsedlar skola få samma vitsord som taxeringsbevis, så lærer väl Kongl. Maj:t, som i denna rent administrativa fråga eger uteslutande rätt att bestämma, icke underlåta att föreskrifva den förändring i debetsedlars form, att taxeringsvärdet deri införes med bokstäfver i stället för siffror.

När i rikets landsbygd finnas 7 à 800,000 fastighetsdelar, så belöpa på hvar häradskrifvaredistrikt omkring 6,500 sådana, hvilkas värden således skulle med bokstäfver utföras. Antalet första uppbud, hvartill taxeringsbeviset hufvudsakligast behöfves, utgör deremot omkring 20,000, eller för hvarje fögderi omkring 170 stycken, och häradskrifvaren skulle således, för att egarne till dessa 170 fastigheter gratis skulle få sig taxeringsbevis, med bokstäfver utföra värdena å

6,500 fastigheter. Jag kan icke anse detta vara en riktig hushållning med häradsskrifvarnes arbetskraft, som staten kan bättre använda. Men ger man häradsskrifvaren en sådan tillökning i arbetet, så måste man ock tillse, att han, hvilken såsom Stats-Utskottet i sitt utlåtande öfver anslagen å sjetta hufvudtiteln vitsordar, är svagt aflönad, också får en deremot svarande ersättning. Vidare måste man taga i beräkning, att häradsskrifvarens extra inkomster, hvori inbegripes lösen jemväl för taxeringsbevis, äro inreglerade i hans lön, och att det belopp, hvartill dessa extra inkomster beräknats uppgå, afdrages på lönen. Om det nu är billigt, att de svagt aflönade häradsskrifvarne böra få någon tillökning i sin aflöning för den tillökning i besvär, som ifrågavarande förslag skulle vid tillämpningen medföra, så är det å andra sidan icke mindre billigt, att de få ersättning för mistningen af en i lönen inberäknad inkomst, som dem fräntages. Sålunda skulle den för statsverket kunna blifva allt för dyrköpt denna anordning, hvarigenom ett fåtal fastighetsegare skulle få sina taxeringsbevis gratis. Slutligen förefaller det mig vara ganska anmärkningsvärdt, att frågan om dessa debetsedlar blifvit begränsad till endast fastigheter på landet. Är debetsedeln å fastighet på *landet* tillförlitlig nog att duga till taxeringsbevis, så borde debetsedel för fastighet i *stad* också vara det. Kan icke debetsedel för fastighet i stad tillmätas sådant värde, så borde icke heller debetsedel för fastighet å landet anses vara dertill användbar.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Smedberg: Då, enligt nu gällande bevillningsförordning, häradsskrifvare äro skyldiga att å debetsedel utsätta taxeringsvärdet å hvarje den skattskyldiges inom taxeringsdistriktet belägna fasta egendom, samt att utfärda denna debetsedel med ansvar för dess rättighet, så kan jag för min del icke finna, att genom bifall till motionen något ökad besvär skulle dem tillskyndas. Denna skyldighet finnes ju redan stadgad, fastän häradsskrifvarne icke ställa sig densamma till efterrättelse, hvadan förslaget endast innefattar en påminnelse för dem att fullgöra nämnda skyldighet. Besynnerligt förefaller mig Utskottets resonnement, att det vore vanskligt att tillmäta de värden, som i enlighet med motionärens förslag skulle på debetsedeln införts, det vitsord, som motionären afser. Man föranledes härvid till den frågan: har debetsedeln, sådan den nu är upprättad, icke vitsord? Då kan man också deraf ledas till slutsatsen, att man icke vore skyldig erlægga de deri debiterade utskylterna. Det är för öfrigt hvarken i stämpelpappersförordningen eller eljest bestämdt, att man skall vara skyldig att vid handlingars inlemnande förete taxeringsbevis; der står endast att domhafvanden icke får kartera bouppreckningar och köpebref för belopp, understigande taxeringsvärdet å den fastighet, hvarom fråga kan vara. Om nu detta taxeringsvärde, sådant det finnes å företedd debetsedel upptaget, kan utaf upplysningar från kommunala myndigheter vits-

*Om debetsedels
vitsord.
(Forts.)*

Om debetsedels
vitsord.
(Forts.)

ordas, så vet jag icke någon anledning till, att domaren skulle kunna neka att godkänna såväl det å debetsedeln upptagna taxeringsvärdet, som ock upplysningar eller intyg från kommunalstyrelsen. Vederbörande rättsökande undginge då skyldigheten att lösa taxeringsbevis. Jag kan icke annat än yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till reservanternes förslag, ehuru med uteslutande af orden »der det sig göra låter» ty det låter sig göra i de fall, hvarom här är fråga, nemligen angående kartering vid bouppteckningar och köpebref, vid lagfarter.

Herr Adlercreutz: Utan att inlåta mig på besvarandet af små klyftigheter, som blifvit framställda af en eller annan, som försvarat reservationen, vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att, om man än så ifrigt önskade framgång åt förslaget, det dock är rent af omöjligt att bifalla detsamma, sådant det i reservationen föreligger, enär det icke går ut på att Riksdagen skall *för sin del* besluta, såsom när fråga är om stiftande af civillag, icke heller att hos Kongl. Maj:t må begäras en författning i frågan, tillkommen på administrativa lagstiftningens väg, utan endast att Riksdagen skall bifalla förslaget, oberoende således af något beslut från Kongl. Maj:ts sida. Men med hvilken paragraf i grundlagen en sådan åtgärd skulle kunna försvaras, är för mig ofattligt. Om man nu emellertid ville något tillmötesgå motionen, så borde man väl åtminstone se till, att något i sak dermed vinnes. Då likväl reservanterne föreslå, att debetsedel skall gälla såsom bevis, i fråga om egendoms taxeringsvärde, endast »der det sig göra låter», så torde utan tvifvel, om detta blefve lag, inträffa att den ena gången anses det »låta sig göra» att taga debetsedeln för god, under det att motsatsen sker en annan gång, alldeles på samma sätt, som nu är förhållandet och således vinnes genom förslaget ingenting.

Slutligen ber jag få säga, att, när man vill gifva bestämmelser vare sig om hvad som skall gälla såsom bevis inför domstol eller i andra delar af lagstiftningen, så må man icke komma med dylika små, möjligen i hast hopkomna förslag, som, derest de godkändes, skulle komma att helt och hållet förrycka vår lagstiftning och göra den planlös och osammanhängande.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Persson: Jag kan för min del icke finna annat än, att, då häradsskrifvaren är ansvarig för debiteringen, så bör det ock vara en lätt sak att kontrollera, om de å debetsedeln utsatta taxeringsvärdena äro rigtiga eller origtiga, hvaraf åter följer, att häradsskrifvaren borde utan vidare kunna åläggas utfärda så tillförlitliga debetsedlar, att de kunna gälla lika väl, som taxeringsbevis.

Herr Königsfeldt: Till de skäl, som blifvit anförda för bifall

till Utskottets afstyrkande hemställan ber jag endast att få lägga Om debetsedels
vitsord. ytterligare ett och det är, att förslaget icke skulle, om det antoges, kunna tillämpas på en stor del af Sverige, nemligen hela trakten i Öfre Dalarne. Der taxeras icke hvarje fastighet för sig, utan värdet utsättes först för hvarje soldatrote. Beviset derom utlemnar härads-skrifvaren till hufvudbonden inom roten, hvilken fördelar skatten på de särskilda hemmanen och uppbär penningarne, som han lemnar till uppbördsmanen.

Således kan det ifrågasatta stadgandet, om det komme till stånd, icke tillämpas i nu nämnda ort, der man af omförmälda an-
ing icke kan hafva reda på taxeringsvärdena å de särskilda fa-
gheterna.

Häruti instämde Herr *Anders Hansson*.

Efter det öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskot-
tets hemställan.

§ 6.

Till behandling förekom Lag-Utskottets utlåtande N:o 7, i an-
ledning af väckt motion angående ändring af 4 § i Kongl. förord-
ningen den 24 September 1861 angående tillsyn å förmyndares för-
valtning af omyndigs egendom.

*Ang. förmynd-
dars redovis-
ningsskyldig-
het.*

Uti berörda af Herr *C. I. Bengtsson* inom Andra Kammaren afgifna motion (N:o 51) var föreslaget: »att, med ändring af § 4 i Kongl. förordningen den 24 September 1861, Riksdagen för sin del beslutar, att då omyndig person vid omyndigblifvandet befinnes sakna all tillgång, förmyndare må, så länge detta förhållande fort-
far, varda befriade från skyldigheten att årligen upprätta de i § 4 af Kongl. förordningen den 24 September 1861 föreskrifna räknin-
gar, eller med bestyrkt uppgift visa att inga medel finnas att förvalta, utan först, då myndlingen kommit till den ålder att han myndig blif-
ven är, vara skyldig att förmynderskapet redovisa».

Utskottet hade tillstyrkt,

att förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

I anledning af denna hemställan anförde

Herr *Sven Andreasson*: Jag har begärt ordet icke der-
före att jag tror, att det nu föreliggande förslaget kan föranleda
till någon åtgärd, utan derföre att jag icke velat låta detta tillfälle
gå förbi utan att yttra något om de brister, som finnas i den här

Ang. förmyndares redovisningsskyldighet.

(Forts.)

åberopade författningen. Det är att beklaga, att man icke kunna hittills erhålla någon lag, som bättre än den nu ifrågavarande 1861 års författning tryggar omyndiges egendom mot förlust. Allt sedan författningen började tillämpas, har man ansett densamma icke vara sådan, att den uppfylde sitt ändamål, hvadan också nästan vid hvarje riksdag motionerats om förändring i densamma. År 1869 beslöt Riksdagen en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att en författning måtte utarbetas och för Riksdagen framläggas, som hufvudsakligen grundade sig på förmyndarstyrelser eller förmyndarkamrar. Härå har sedan dess icke något svar erhållits, men såvidt jag minnes, yttrade Hans Excellens Herr Justitiestatsministern vid 1870 års riksdag, att man icke kunnat finna något sätt för frågans lösning. Sedermera hafva motioner blifvit väckta vid flere riksdagar i denna fråga, och vid 1872 års riksdag väckte äfven jag en motion i ämnet, vid hvilken Lag-Utskottet fäste uppmärksamhet, i det Utskottet på grund af densamma framlade ett förslag, som dock gick i en annan riktning än den jag anser lämplig. Det är också mycket svårt för en enskild motionär att få igenom något i den riktning, som kunde vara lämplig; och det är därför så mycket mera att beklaga, att nu 10 år förflutit, utan att Kongl. Maj:ts regering åtgjort något till förbättring af en lag, som allmänt erkännes såsom olämplig och hvilken icke, såsom den borde, betryggar deras rätt, hvilka icke få eller kunna förvalta sin egendom. Utom detta förhållande, som jag nu påpekat, är i vissa fall, enligt författningen, förenadt mycket större besvär med förvaltningen än som behöfdes.

Jag har velat uttala detta beklagande, på det att icke en angelägenhet skall få alldeles falla i glömska, hvilken jag för min del anser ega en ganska stor betydelse. Jag skall emellertid icke göra något yrkande, ty det ändringsförslag, som här föreligger, tror jag vara bland de mindre nödvändiga i jämförelse med andra.

Herr Torpadie, hvilken inom Utskottet anmält reservation mot en del af den utaf Utskottet begagnade motivering, erhöi derpå ordet och yttrade: Då den siste talaren icke gjort något yrkande, skulle jag måhända å Utskottets vägnar icke haft anledning begära ordet, och jag har gjort det hufvudsakligen för att instämma med honom. Likasom han saknar icke heller jag all erfarenhet af de stora brister, som förefinnas i Kongl. förordningen den 24 September 1861, ty under många år har jag, inom den kommun jag tillhör, haft i uppdrag att såsom god man hafva tillsyn öfver förvaltningen af omyndiges medel, och sedermera har jag såsom ledamot af Kalmar rådstufvurätt haft den expedition om hand, till hvilken förmyndareärenden höra.

Ehuru jag i likhet med den siste talaren anser den af motionären anmärkta bristen vara en af de minsta, har jag dock för min del sökt att i min ringa mån inom Utskottet verka för en förändring i detta fall, så att vederbörande förmyndares besvär skulle

blifva något mindre, då de icke hafva något att för sin pupill förvalta. Jag ber att få erinra de herrar, som möjligen icke komma ihåg lydelsen af den af motionären åberopade 4 §, om densamma. Den innehåller, att förmyndare skall för hvart år afsluta räkning öfver den omyndiges egendom, och vid början af följande år ingifva den räkningen jemte ett utdrag derur, innehållande en summarisk uppgift af den omyndiges behållning till gode männen eller kommunalnämnden, hvilka skola påskrifva detta summariska sammandrag, att förmyndareräkning jemväl blifvit aflemnad, samt återställa detsamma till förmyndaren, hvilken det åligger att ingifva detsamma i stad till rättens ordförande före den 1 September och på landet till domhafvanden före eller senast å första rättegångsdagen af sista tinget året näst efter det, då räkningen bort afslutas, eller, der allenast ett ting om året hålles, före slutet af samma ting. Detta skulle vara ganska riktigt, i fall myndlingen egde någonting, för hvilket förmyndaren skulle afgifva redovisning, men då myndlingen ingen ting haft, kan jag icke förstå, hvarför förmyndaren skall besväras med att derom göra anmälan både hos gode männen och domaren. I senare fallet erfordras anmälan, emedan domstolen i annat fall måste ålägga förmyndaren vid vite att uppfylla sin skyldighet, då domstolen icke kan veta, om förmyndaren under året haft något att förvalta eller icke. Man svarade mig inom Utskottet, att man skulle göra all kontroll omöjlig, om icke anmälan skedde jemväl hos gode männen, och att förmyndaren då lättare skulle kunna ur räkningen utesluta stora belopp. Jag medgifver, att detta är sant, men man kan väl icke tänka sig en förmyndare, som är så samvetslös, att något sådant skall inträffa, och om det inträffar, finnas garantierna härför i strafflagen. Jag ville emellertid icke framlägga min särskilda mening som reservant, utan jag ingick på Utskottets förslag, emedan jag trodde det icke vara skäl att lappa på denna författning. Dessutom får jag omnämna såsom ett kuriosum, att den af motionären åberopade paragrafen icke stadgar skyldighet för förmyndare att, när myndlingen icke har några medel, derom göra anmälan; ty författningen är skriven under förutsättningen, att alla omyndiga hafva medel, hvilket icke är fallet. Jag har nyligen mottagit en räkning, der förmyndaren, som hade den omyndige om hand, i inkomst-kolumnen endast satt 0,00 och i utgifts-kolumnen likaledes blott 0,00.

Jag skall icke upptaga Kammarens tid längre. Jag vill blott i likhet med den föregående talaren uttrycka den förhoppningen, att landet snart måtte få en författning, som är lämpligare än den af år 1861 eller förbättrar densamma.

Herr Smedberg: Det kan svårligen förnekas, att den nu ifrågasvarande författningen har många brister, men då ingen motion blifvit väckt om ändring i andra delar än 4 §, angående redovisningen, har Utskottet icke kunnat gå längre än det gjort, utan blott yttrat sig

Ang. förmyndares redovisningskyldighet.

(Forts.)

öfver denna. Jag tror, att om domaren är beskedlig, hvilket alltid är bättre än en god lag, han icke skall ålägga förmyndaren att årligen inkomma med uppgift, att inga tillgångar finnas. I författningen finnes ingen anledning härtill, ty den säger blott, att förmyndaren skall redovisa de medel, han har om hand, men har den omyndige icke några medel, är väl förmyndaren icke heller skyldig att lemna någon redovisning. Har man en gång gifvit domstolen tillkänna, att medel saknas, tror jag, att domaren är så human, att han icke ålägger förmyndaren att årligen komma in med redovisning, som blott innehölle att myndlingen är medellös.

Vid sådant förhållande, och då betänkandet redan är af Medkammaren godkändt, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Aug. Peterson: Kongl. förordningen den 24 September 1861 stadgar visserligen, att förmyndare hvarvt år skall inlemna redovisning för förvaltningen, men detta förutsätter väl, att förmyndaren har något att redovisa. Har deremot den omyndige alldeles inga tillgångar. då finnes, enligt mitt förmenande, ingen annan skyldighet för förmyndaren än att härom meddela upplysning en gång, utan att sedermera för hvarvt år behöfva inkomma med räkning. Det synes mig besynnerligt, om domaren skulle kunna ålägga en sådan förmyndare att fortfarande redovisa hvarje år. I den trakt, hvarifrån jag är, kommer åtminstone icke något sådant i fråga, utan sedan förmyndaren anmält, att myndlingen saknar tillgångar, antecknas detta i förmyndareroteln och sedan är förmyndaren fri från vidare redovisning. Således tror jag för min del, att en förändring i den af motionären åsyftade rigtning icke är synnerligen nödig.

Herr C. I. Bengtsson: För min del tror jag, i motsats mot den siste talaren, att domaren är skyldig att infordra redovisning, antingen medel finnas eller icke, ett förhållande, som jag emellertid anser medföra både öfverflödiga omgångar och kostnader. Då likaväl frågan fallit i Första Kammaren och dessutom vidrörer endast en mindre brist i denna, i flera andra hänseenden bristfälliga författning, vore det utan allt gagn att påyrka bifall till min motion, utan låter jag vid Utskottets utlåtande bero.

Herr Sven Andreasson: Jag begärde ordet i anledning af en min grannes yttrande, att författningen tillämpades så, att redovisning icke behöfdes, då myndlingen saknade tillgångar. I min ort tillämpas emellertid författningen så, att förmyndaren år efter år gifves föreläggande att redovisa, äfven om icke någon tillgång funnits på flera år.

Herr Åke Andersson: På det att icke motionären må stå ensam, skall jag anhålla att få instämma i yrkandet om afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf först proposition på bifall till Utskottets hemställan och derefter på yrkandet att, med afslag å samma hemställan, motionärens förslag måtte antagas; och som den förra propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade alltså Utskottets hemställan af Kammaren bifallits.

§ 7.

Föredrogos och biföllos Lag-Utskottets nedannämnda utlåtanden:

N:o 8, i anledning af väckta motioner om ändringar i 8 § af Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet, sådant nämnda lagrum lyder i Kongl. kungörelsen den 8 September 1868 och 10 § af Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse i stad; och

N:o 9, i anledning af väckt motion om lika rösträtt för alla röstberättigade vid val till kommunala befattningar.

§ 8.

Föredros Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 8), angående underdånig skrifvelse med anhållan om förnyad författning i fråga om brandförsäkring af karaktershushus å till statsverket indragna militieboställen.

Om brandförsäkring af karaktershushus å indragna militieboställen.

Utskottet hade i anledning af Herr *A. W. Westerdals* motion, N:o 71 — deruti föreslagits, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Han täcktes, med afseende å brandförsäkring af karaktershushus på de till statsverket indragna militieboställen, låta utfärda förnyad författning» — hemställt,

att nämnda motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Westerdal anförde: För de upplysningar Utskottet lemnat i sitt nu föredragna utlåtande är jag visserligen tacksam och skulle vid denna sena timme ej heller spilla några ord på försvaret af min motion, derest icke ett förhållande förefinnes, som, enligt min förmening, lätt torde kunna föranleda förveckling, hvarför jag beder att derå få fästa Kammarens uppmärksamhet.

Med erinran derom, att syftmålet med min motion afser att få arrendator af militieboställe förpligtad att låta brandförsäkra derå befintligt karaktershushus, tillåter jag mig här anföra de urkunder, hvilka fritaga honom från ett sådant åliggande, hvaraf torde följa, att jag fortfarande hyser en från Utskottets uppfattning afvikande mening.

Till att börja med innehåller Kongl. kungörelsen den 7 Februari

Om brandförsäkring af karaktershushus ä indragna militieboställen. 1856 — mig veterligen icke upphäfd eller i tillämpliga delar ändrad — i sitt 9:de moment följande, i min motion angifna, bestämmelse: »Karaktershushus med tillhörande källare, hvilka å militieboställen finnas uppförda och af militieboställskassan i hufvudsakliga delar underhållas, försäkras icke mot eldfara på samma kassas bekostnad; hvaremot den, som fått huset sig till begagnande upplåtet, eger, om han så för godt finner, att om sådan försäkring sjelf föranstalta.

(Forts.)

Vidare har Kongl. Maj:t, på sätt Utskottet anför, uti bref till dess Arméförvaltning den 14 Maj 1875 föreskrifvit: »att arrendekontrakten skola upprättas enligt det vid nädiga reglementet för boställsdirektionerna fogade kontraktsformulär med deruti stadgade förändringar, i öfverensstämmelse hvarmed dylika kontrakt affattats för de boställen, som hittills blifvit genom boställsdirektionernas försorg utarrenderade; och att militieboställskassan befrias från den samma åliggande skyldighet att underhålla karaktershushus, hvilken skyldighet å arrendatorn öfverflyttas.

Och slutligen, om man tager reda på hvad de i förberörda Kongl. bref omnämnda, af boställsdirektionerna upprättade kontraktsformulär, i öfverensstämmelse hvarmed de nya kontrakten böra affattas, innehålla, så förekommer under § 9 deri följande vilkor: »I afseende på olyckor och vådliga händelser, som vid bostället bevisligen inträffa utan arrendatorns förvällande, förhålles efter allmän lag och boställsordning. Till erhållande af ersättning för möjligen inträffande brandskada, är arrendator skyldig att, der sådant icke skett, de vid bostället varande laga hus mot eldfara försäkra uti länets brandstodsbolag till deras fulla, i behörig ordning uppskattade värde. Afbrinner laga hus, förfares, i fråga om lyftande af brandstod, enligt Kongl. kungörelsen den 7 Februari 1856 och det för brandstodsbolaget gällande reglemente.

Af det nu anförda torde uppenbart framgå, att arrendator af militieboställe icke har laglig skyldighet att brandförsäkra andra än de så kallade *laga husen*, men icke *karaktershushus*, som af honom blott bör *underhållas*. Huru i de af Utskottet återopade kontraktsformulären, som vid arrendeauktioner nu lära följas, kunnat i strid med Kongl. kungörelsen den 7 Februari 1856 och Kongl. brefvet den 14 Maj 1875 intagas, såsom ett åliggande för arrendator, att mot eldfara försäkra befintliga hus och byggnader utan undantag, kan jag icke fatta annorlunda än såsom genom misstag tillkommet.

Då således, enligt min uppfattning, goda skäl torde vara förbragta för hvad jag föreslagit, så får jag, med yrkande af afslag å Utskottets hemställan, anhålla om Kammarens bifall till min motion.

Herr Adlercreutz: Det förefaller mig ganska underligt, att icke motionären funnit svar på sin i det muntliga anförandet uttalade tvekan i ifrågavarande hänseende; helst detta svar torde vara att finna i det uti betänkandet omförmälda Kongl. brefvet till

Arméförvaltningen den 14 Maj 1875, der det i slutet heter: »att militieboställskassan befrias från densamma åliggande skyldighet att underhålla karaktershushus, hvilken skyldighet å arrendatorn öfverflyttas.» Dermed lærer vara förklarad anledningen till den punkt i arrendekontrakten, som af motionären nyss upplästes.

Om brandförsäkring af karaktershushus å indragna militieboställen.

(Forts.)

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Westerdal: Jag får genmäla den siste ärade talaren, att jag å min sida icke kan förstå, huru han kan anse ordet *underhålla* jemväl i sig innebära skyldighet att brandförsäkra; ty vore detta händelsen, så kan jag icke fatta, hvarför en arrendator *särskildt* har sig ålagdt att brandförsäkra de *laga husen*, hvilkas underhållande han är tillförbunden. Genom åberopade Kongl. bref öfverflyttas endast skyldigheten att underhålla karaktershushus från militieboställskassan på arrendatorn — intet annat. Jag anser mig således fortfarande ega skäl att yrka bifall till min motion.

Vidare yttrades ej. Kammararen biföll Utskottets förslag.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>Hedlund</i>	under 14 dagar från denna dag
» <i>C. Andersson</i>	» 14 » » den 10 Mars
» <i>And. Persson</i>	» 9 » » 10 »
» <i>Chr. Assarsson</i>	» 9 » » 10 »
» <i>J. Ch. E. Å. Lundegård</i>	» 12 » » 10 »
och » <i>A. Grenander</i>	» 8 » » 12 »

Kammarrens ledamöter åtskildes kl. 11 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.